

UDC 061.1EU:327

Biblid: 0025-8555, 78(2026)

Vol. LXXVIII, No. 1, pp. 9–67

DOI: <https://doi.org/10.2298/MEDJP2601009G>

Original paper

Received 15 January 2026

Accepted 10 March 2026

CC BY-SA 4.0

The European Political Community: The Advancement of EU influence and its Impact on Enlargement

Christina Eva GRIESSLER¹

Abstract: The author analyses the European Political Community (EPC) as a political platform of European states, including the EU and other partners from the EU's wider European neighbourhood, aiming to jointly address issues of security, energy, and mobility, and a strategic foreign policy alignment. With the launch of the EPC in 2022, the argument was put forward that it could become an opportunity for giving the EU enlargement process renewed impetus by addressing the main obstacles to EU accession during informal meetings. Since Russia's invasion of Ukraine in February 2022 and the start of Donald Trump's second presidency of the US in 2025, the EU has faced external upheaval and new challenges. Two main questions are addressed. Firstly, is the EU using the EPC to influence partners to underline the EU's role as an efficient foreign political actor? The second question relates to the idea that the EPC might be a useful tool to generate progress on EU enlargement, especially since political leaders from the candidate countries participate in the EPC's meetings. The paper assesses the EU's foreign policy role and the EU's norm transfer capability within the EPC. The concepts of EU normative power, its strategic approach of external governance and the ideas of functional cooperation to initiate another push the accession to the EU of the Western Balkan countries are discussed in the context of the EU's weakening actorness, which negatively impacts candidate countries' motivation to fulfil EU conditionality. The paper suggests that the EPC is not a suitable tool to strengthen the EU's role, as it lacks the political standing to prove that it is a reliable and credible partner for the Western Balkan countries and even for the Association Trio (Georgia, Moldova and Ukraine).

Keywords: European Union, Accession, Foreign Policy, Governance, Europeanisation, Western Balkans, Eastern partners.

¹ Research Fellow for netPOL – Network for Political Communication, Andrassy University, Budapest, Hungary. E-mail: christina.griessler@aub.eu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-8045>.

Introduction

During the closing ceremony of the Conference on the Future of Europe (CoFE) in May 2022 in Strasbourg, French president Emmanuel Macron proposed to set up a new organisation bringing together the “democratic European nations that subscribe to our shared core values” with the objective of “finding a new space for political and security cooperation, cooperation in the energy sector, in transport, investments, infrastructures, the free movement of persons and in particular of our youth.” However, he made clear that “joining it would not prejudge future accession to the European Union necessarily, and it would not be closed to those who have left the EU” (Macron 2022). In June 2022 the European Political Community (EPC) was officially launched at the same European Council meeting in which the European Council also awarded Moldova and Ukraine EU candidate status, thereby assuring future EU members that the EPC is not replacing or delaying EU enlargement (European Council 2022a; Emerson 2022, 2).

From the start, the EPC was linked to the question of how the EU would re-organise its relationships with its neighbourhood, including the EU candidate countries. All the EU candidates from the Western Balkans are participants in the EPC, and Kosovo* was also officially invited to join. Georgia, as one of the Association Trio (Georgia, Moldova, and Ukraine)², so far taken part in all the EPC’s summits (as of February 2026), despite the experienced setbacks in relation to its EU membership commitments. Moreover, EU representatives have so far used the possibility of meeting with the presidents of Ukraine and Moldova on the side of the official EPC summits. Hence, in expert circles, the idea emerged that the EPC could reinvigorate the EU enlargement process (e.g. Giuashvili 2023, 5; Lonardo 2023, 760; Mazur 2023, 99; Moyer 2022) or at least complement the enlargement process (Emerson 2022, Summary). Others might argue that the EPC should be kept completely separate from EU enlargement issues (Stratulat 2022, 3), which seems nearly impossible insofar as both the offer of an EU membership perspective to the former Eastern Partnership

* The Regional representation agreement (2012) introduced the *Kosovo** designation: “This designation is without prejudice to positions on status and is in line with UNSCR 1244/1999 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence”.

² The Association Trio consists of Georgia, Moldova, and Ukraine, three countries of the EU’s Eastern Partnership, launched in 2009, which signed Association Agreements with the EU in 2014.

countries - Ukraine, Moldova and Georgia - as well as the idea for the EPC were triggered by the Russian invasion of Ukraine. These are overlapping processes, as the EU's security depends on Ukraine's resilience and defence capabilities.

This article elaborates on the question of whether the EU's cooperation within the EPC strengthens its political position and whether it provides an opportunity to regain credibility towards its Western Balkan partners by taking substantial decisions during the accession negotiation processes. Two main questions are addressed. Firstly, is the EU using the EPC to influence other participants to underline the EU's their role as an efficient foreign political actor? The second question relates to the idea that the EPC might be a useful tool to generate progress on EU enlargement, especially since political leaders from the candidate countries participate in the EPC's meetings. These two questions are linked, as it can be assumed that, if the EPC creates additional leverage for the EU and enables the EU to regain some credibility thanks to a stronger foreign policy profile, this might convince the aspirant and candidate countries to increase their efforts to fulfil the EU preconditions. The final section of the paper presents expert feedback and perspectives on their countries' participation in the EPC. The paper provides an analysis of the EPC summits in relation to enlargement issues and it contributes to the debate of the usefulness of the EPC for the EU and for other participating countries.

In the current international political climate, the EU seems to have lost its political standing and to require strengthening its growing policy profile and regaining its credibility in the eyes of the Western Balkan candidate countries. EU conditionality in the enlargement process weakened because the EU's credibility suffered due to its unresponsiveness and inaction when Western Balkan countries tried to deliver on reforms. The root causes of this indecisiveness can be traced back to the domestic circumstances of individual EU member states, and has resulted in re-occurring delays and obstructions to the enlargement process. The issue of the EU's capacity to admit new members seems to be the determining factor for ending the policy of enlargement. However, the more recent candidate countries from the Association Trio believe in the EU's ability to deliver on its promises, while this expectation no longer holds for some of the Western Balkan countries. Only if the EU is perceived as a rather strong and attractive international partner, which emits a sense of power, will other countries comply and voluntarily fulfil the wishes of the EU. Overall, the paper addresses the position of the EU as a relevant international political actor within the EPC, whether it applies its "normative power" (Manners 2002)

to transfer its values, norms, strategies, and policies to other states, and whether the EPC's summits contribute to the enlargement process.

The Geopolitical Logic of the European Political Community

The expectations for the EPC were that it would “bring our Europe together, respecting its true geography, on the basis of its democratic values, with the desire to preserve the unity of our continent and by preserving the strength and ambition of our integration” (Macron 2022). However, a choice needed to be made between making the EPC work with countries sharing similar values, such as those of the EU, or giving more primacy to geopolitical considerations when deciding on the composition of the EPC. The crises of recent years have caused normative preferences to give way to more realistic considerations. The security concerns brought countries of different political outlooks and worldviews together, but excluded Russia and Belarus. Still, the EU may in some way believe that its transfer of norms and values to other countries might become a side product of these meetings.

Overall, it is the EU's profile as a “normative power” that has contributed to its attractiveness and the motivation for other countries to collaborate. However, in the context of the EPC's membership the EU took the decision consider geopolitical factors rather than normative ones. Once the EU leaves the path of normative politics, its attractiveness could further decline. Consequently, the EPC might not be the tool to improve the EU's credibility towards the Western Balkans countries.

In Copenhagen in October 2025, the EPC held its seventh summit since its first gathering in October 2022 in Prague (European Council 2025a). The EPC acts as a political platform bringing together up to 47 leaders from the EU and other European states to consult on urgent issues affecting the European continent. The EPC convenes high-level meetings of heads of state twice a year, with non-EU countries and the EU member state holding the EU presidency alternating to host the summits. The objectives of the EPC are to foster political dialogue, to broaden cooperation, to strengthen security, to ensure stability and prosperity in Europe and to work on issues of common interest, such as peace, security, economy, energy, climate, migration and mobility (European Council 2022b; European Council 2024a). Although EPC summits currently prioritize European security issues, the focus of the agenda varies slightly from meeting

to meeting. The summit facilitates consultations in the context of in-depth working sessions, thematic roundtables and multi- or bilateral meetings. This set-up provides the political leaders with the opportunity to meet fellow politicians and to address relevant bilateral issues.

While the participation at the EPC meetings fluctuates slightly from one summit to the next, heads of state have so far remained committed and have overwhelmingly attended the gatherings. The EU comprised the largest group of participating countries (27), followed by the EU candidate countries (Western Balkan region including Kosovo*, Georgia, Moldova, Türkiye, and Ukraine = 10), two countries from the Eastern Partnership (Armenia, Azerbaijan = 2), the EFTA members (Iceland, Liechtenstein, Norway, Switzerland = 4), a handful of smaller European states outside of the EU (Andorra, Monaco, San Marino = 3) and the United Kingdom. Although the gatherings in the context of the EPC aim to be a joint European endeavor and countries are officially equal partners, the political asymmetry between EU and other European countries is evident. Its flexible structure, and the insufficiently specified agendas of its summits, may explain why, after three years in existence, the EPC is not able to present any concrete results. The diverse composition of the EPC requires flexibility in its organizational arrangements to ensure that as many countries as possible feel welcome to openly address issues of interest. Too many conditions or goal-oriented agendas might entail the deliberate exclusion of some countries. From the beginning, the priority was to establish a forum that is as broad as possible, therefore the items on the summit's agenda remained quite vague. The most prominent topics during the last three years were: Russia's war on Ukraine, and the energy crisis (October 2022); peace and security, energy resilience, stability and prosperity (June 2023); resilience, and a prosperous and geopolitical Europe (October 2025); energy and connectivity, security and democracy, and migration (July 2024), security, migration, economic security, energy, transport, IT and global trade (November 2024), security and democratic resilience, competitiveness and economic security, mobility challenges, migration and youth employment (May 2025) and traditional and hybrid security threats, economic security and migration (October 2025). Overall, the focus remained on the threats and security risks deriving from the war in Ukraine and the economic ramifications, especially in relation to energy security.

Overall, the objectives of the EPC summits are still vague, and some observers argue that it "lacks a clear sense of purpose" (Giuashvili 2023, 2). Generally, summits finish without a final declaration, sustaining the perception

that the EPC's role and participant's expectations need to be specified. Moreover, the efficiency, effectiveness and political utility of the EPC are a source of debate among experts. As far as the institutional set-up is concerned, two main positions are debated. One suggests that a more formalized and institutionalist EPC is required to efficiently address the existing challenges of European states, as it ensures the implementation, political accountability and the follow-through of the political decisions taken (Mayer et al. 2022, 9; Mazur 2023, 102; Marciacq 2024; Stratulat 2022, 5). According to Maurice and Schaumann (2025), the EPC's function as a political platform, where political leaders meet informally as equal partners, has so far been the EPC's biggest asset, but its lack of political leadership might reduce its relevance and could result in its fading out. The alternative position argues that the existing flexible, informal approach to the EPC's current set-up has the advantage that no additional institutions and bureaucracy are required. Consequently, this enables a less formalized form of cooperation and encounters, opening up opportunities for more frank and informal discussions among politicians. The flexibility of the EPC's format is seen as the actual strength of the cooperation (Giuashvili 2023, 2; Németh 2023, 60), but depends on the governments' willingness to participate (Petrović and Veselica 2024, 162–163). As Petrović and Veselica (2024, 162–163) have noted, “the functioning of the Initiative so far has shown that, due to its informal character, the European Political Community largely depends on the political will of leaders to participate [...]. Its core value lies in its geographical scope and its potential for aligning positions and fostering cooperation with distant parts of the continent”. This second approach suggests that perhaps, due to the more relaxed and informal atmosphere, progress could be made on EU enlargement.

Still, there are concerns that the EPC might be a way to divert the candidate countries from their EU path (Stratulat 2022, 7; Németh 2023, 61-63). Giuashvili (2023, 4–5) argues that the EPC could “enable socialization and community building” and “deepen political dialogue and advance sectoral policy cooperation”, thus assisting with enlargement reforms. To facilitate cooperation among the Western Balkan states, the EU and other partners have previously introduced similar cooperation formats. Primarily, there was the objective of increasing functional cooperation to generate economic benefits and make an argument for the advantages of regional collaboration (e.g. CEFTA 2006 - Central European Free Trade Agreement 2006, WB6 REA - Regional European Area, EUSDR - EU Strategy for the Danube Region, RCC- Regional Cooperation Council,

the Berlin Process). Secondly, various regional political organizations were established to create platforms for politicians to meet and to facilitate informal political discussions, thereby broadening the scope for solving bilateral disputes in the region (e.g. CEI – Central European Initiative, SEECP South Eastern European Cooperation Process, Brdo-Brijuni-Process, AI – Adriatic-Ionian Initiative (AI)) (Griessler 2022). Unfortunately, this approach has not been successful and bilateral disputes between the states of the Western Balkans still exist. For now, it remains unclear whether the EPC will meet the same fate as that of all the other regional institutions. The external threat might nonetheless push the countries together to come up with more concrete ideas to strengthen cohesion within the EU and relations between the EU and other European countries that are politically aligned with the EU.

Despite its relevance for the EU's foreign policy, the EU enlargement process has not been officially added to the EPC agenda yet, but it can be assumed that it will have slipped into some conversations and leaders' consultations in bilateral encounters. When analyzing the side meetings held by EU representatives, namely the President of the EU Council, the President of the EU Commission or the High Representative of the EU for Foreign Affairs and Security Policy (EU Foreign Affairs Trio), with Azerbaijan and Armenia, Moldova, Ukraine, Greenland and Norway, then it is apparent that geopolitical priorities of the EU led to a more intensive exchange with countries of the (former) Eastern Partnership (European Council 2022b; 2023a; 2023b; 2024a; 2024b; 2025a; 2025b). The proximity of the Eastern partnership countries (Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Moldova and Ukraine) to Russia reminded the EU of their importance, therefore the necessity of closer cooperation. The notable exception is Belarus, which was not invited to join the EPC.

The fear persists that the Western Balkan enlargement could be sidelined again, due to the urgency of the situation in Ukraine and the EU's attempt to secure its Eastern borders. On the other hand, Western Balkan countries could use the summits to meet bilaterally with important EU member states, especially those with the tendency to block or delay the enlargement process for the region, for example, France, Denmark and the Netherlands, and even Bulgaria in the case of North Macedonia, to address some of the obstacles.

The benefits of the EPC are, on one hand, that it has made it possible to reach a broad political consensus on the issue of European security, though this requires the EU to lead and to use its political influence to convince the parties to maintain that consensus and to act accordingly, while on the other hand, the

regular summits allow political leaders to meet bilaterally on a continuous basis to address some of the outstanding political issues between certain states.

The EU's role as international actor and "normative power"

Although the EPC is not officially an EU project, the 27 member states of the EU make up a majority of the participants. Furthermore, it was agreed that every second summit is hosted by the EU country holding the EU presidency at that time. Additionally, the EU as an institution is represented by the presidents of the EU Commission and the EU Council, as well as the EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy. It cannot be overlooked that the EU has a dominant position within the EPC, however the mere existence of the EPC is a sign that the EU's foreign policy towards its neighboring region has not achieved the build-up of close relations and the establishment of the "ring of friends" (Prodi 2002) the EU was aiming for. After the "Big Bang" enlargement in 2004, the new EU neighborhood was brought into closer institutionalized contact with the EU in the form of the "Eastern Partnership". The countries in the Balkan region were assisted in preparing for EU membership, and the countries in the Eastern Partnership received the offer of closer cooperation with the EU, but there was an unambiguous understanding that the EU did not envision any EU membership for the Eastern Partnership countries. In 2022, this policy was overhauled when in June Ukraine and Moldova became candidate countries, followed by Georgia in December 2023. Meanwhile, the Western Balkan countries looked on, realizing that the EU enlargement process is perhaps less merit-based than officially proclaimed. In the wake of these developments, in December 2022 Bosnia-Herzegovina also received EU candidate status. At the time, the EU believed that renewed ambitions for progress in the enlargement process were unlocked in the Western Balkan states, but this overly optimistic assumption was not confirmed. EU accession became even more unplannable for the accession countries, as the EU's policies became reactive to specific events, occasionally pushing through policy changes, such as the change of enlargement methodology in 2020 due to France's negative stance towards accession at that time, or the efforts to maintain cohesion within the EU on enlargement, and the individual strategic blocking of EU integration by member states. This inconsistency in the implementation of the EU's enlargement policy unavoidably leads to a loss of credibility.

Not only has the EU lost its credibility towards the Western Balkan countries, its role as a foreign policy actor has weakened since Russia's invasion of Ukraine, and has been further diminished by US President Trump's policies. The European-wide platform of the EPC could mitigate against further damage to the EU's profile and might assist in finding some ground for strengthening parts of the EU's foreign policy.

Kratochvíl, Cibulková, and Beník (2011, 392) have identified four aspects constituting the EU's role as an international actor: recognition as an international actor by other states; acceptance among its own members of the EU's authority to act as a supranational institution for its members; the EU's attractiveness for other countries, due to its values and internal governance processes; and the EU's ability to influence and frame debates and political decisions on the international level. Capacity, which is another factor of actorhood, is defined along three dimensions: autonomy, authority, and recognition. The strength of the capacity depends on the internal cohesion of the political actor, the coherence of the formulated foreign policy strategies and its capability to act effectively in the international field. "Concepts such as authority, autonomy, cohesion, or recognition allow to capture and empirically *describe* different aspects of actorhood" [emphasis in the original] (Lütz, et al. 2021, 9). The EU's capabilities are being weakened by internal disputes on how to react to Russian policies, brought about by Hungary and increasingly by the Czech Republic and Slovakia, but there are also different assessments of priorities in relation to enlargement, once the EU's most successful foreign policy strategy. The cohesion of the EU's foreign policy is undermined when individual member states question the EU's authority in taking foreign policy decisions and start to act on their own, diverging from the official EU foreign policy. The EU's prestige will be affected, as well as its "soft power" (Nye 1990). As long as there exists an interest among international partners to collaborate with the EU, either because of the EU's normative attraction or due to economic interests, the EU will be perceived as a strong international player. If the EU loses its attractiveness, then this impacts its "soft power" and reduces its leverage to persuade or convince countries to implement certain EU policies in their countries.

Could the EPC become a tool for the EU to strengthen its position on the continent by transferring its norms and values to European partner countries? A stronger, more decisive EU becomes a more attractive partner for others and might be able to rebuild its lost credibility with the Western Balkan states. The EU, as a subnational organization of several states, finds its common ground in

its core values, that shall be shared by all the member states, and frame the EU's foreign policy profile: "respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, including the rights of persons belonging to minorities" (TEU 2012, Art. 2). What makes the EU a "normative power" (Manners 2002, 238-244) is the promotion of these values within the Union and outside. Internationally the EU is perceived as an organization which stands for freedom, human rights and democracy, and in this regard attracts other countries to voluntarily follow its lead - in theory. These norms are part of the legal set-up of the EU, shape relations to member states and third parties, and make up the EU's identity. Moreover, the EU occasionally refers to its origins as a "peace project" and to its success in bridging national divisions on the continent. On the international level, the EU acts as a "civilian power", which applies a values-based foreign policy to strive for the intensification of international cooperation, the conclusion of multilateral agreements and the creation of legitimate international decision-making processes in international politics (Kirste and Maull 1996, 300). The EU as a "civilian power" aims to avert international power rivalry and to "civilize" relations among states in the international system (Kirste and Maull 1996, 297). Moreover, the EU's way of doing politics by fostering debates and trying to reach consensus, its focus on common values, and its strong economy, have for a long time been a trademark of its policy, which feeds into its foreign policy. Still, "civilian power" requires strong actorness and credibility, which the EU has forfeited throughout the last 15 years.

As an international actor, the EU creates external effects influencing other states, which occurs through "conditionality, socialization, externalization, and imitation". The EU's external government approach is described as "Europeanisation on external actors" (Schimmelfennig 2010, 319-320), "extension of (EU) governance beyond the EU member states" or "Europeanisation" beyond the "legal boundary of European rules" without institutional integration (Lavenex 2004, 683). "Europeanisation" means the transfer of EU rules, procedures, beliefs and norms, and their integration into the logic of the domestic policy processes and structures of the recipient country (Schimmelfennig 2010, 319-320).

"Externalization" of the EU norms is part of its foreign policy logic, whereby countries are encouraged to accept certain rules and norms by offering benefits in the shape of cooperation agreements and trade deals. The third countries understand that not complying with these provisions might cause additional

costs. However, EU leverage on third countries is limited, when clashing with national interests and beliefs, because costs of compliance are too high for the national governments to accept (Börzel 2011, 9). “Europeanisation” through conditionality occurs because the EU applies preconditions in contracts or other forms of agreements, which have to be fulfilled in order to receive the benefits. Conditionality is part of the EU enlargement process for the Western Balkan countries, but the process was discredited because of the EU’s inability to provide rewards for the efforts of the candidate countries. Later on, when Commission recommendations to award candidate status or the opening of negotiations with candidate countries were rejected or postponed by the EU Council, it became apparent that the EU was not a unified decision maker, as the ideas of the EU Council and, in that respect, of the EU members, differed from those of the EU Commission. Moreover, EU members became negligent and did not uphold the values of their EU membership, pushing for political decisions instead of the enlargement’s merit-based process (although officially blaming the EU for not complying with its own rules), and in this regard undermining the EU’s conditionality. It is the inconsistent use of EU conditionality which damages the EU’s credibility and its role as “normative power” (Börzel 2010, 24).

“Socialization”, another concept of “Europeanisation”, presupposes that, once they have been in regular contact with the EU, states will adapt to the EU’s norms and values. This is considered to be more of a learning approach. “Imitation” refers to the mechanism of external actors copying and transferring the EU’s proven structures and procedures into their domestic contexts. Once political actors are inclined to opt for domestic reforms and adapt to EU rules and norms, different models apply: either the domestic actors, considering the consequences and trying to avoid higher costs, decide to adapt (“logic of consequences” - conditionality or externalization), or they are already convinced that these EU norms are beneficial and aim to transfer these into the domestic structures (“logic of appropriateness” - socialization and imitation) (March and Olsen 1998, 949-952; Schimmelfennig 2010, 325-328).

Because the EPC was designed as a flexible forum for meetings, the relationship between the EPC participating states and the EU is not based on conditionality, therefore the “socialization” approach is the one which could lead to adaptation of EU norms or values. Moreover, it must be noted that many other European countries base their policies on the same values as the EU (e.g. the UK, Norway, Switzerland, Andorra, Liechtenstein), hence no adaptation is

required on their part. The consideration by EPC countries to follow the EU's lead might be due to the identified security risks and due to the EU's existing structural capacities to act on decisions, if necessary.

The EPC's composition was not directed by member states' alignment of values or norms with the EU's profile as a "normative power", but by the more compelling idea of including as many states as possible. In this regard, the EU sacrificed its own foreign policy strategy. Marciacq (2024) argues that "it deprived the EPC of its ability to bolster strategic intimacy among pro-democracy leaders and hindered the development of a common agenda". Despite the Western Balkan countries' participation in the EPC's summits, these countries' political elites work on the basis of the "logic of consequences", only moving forward with reforms if a benefit or a step forward on the path to EU accession is likely. Still, there is awareness that EU membership depends not only on their efforts at implementing reforms and the adaptation to EU norms, laws and strategies, but primarily on the EU members' approval. Despite the early excitement of opening up a membership perspective for Moldova, Ukraine and Georgia, it became apparent that these countries will face the same difficulties as their Western Balkan fellows. For example, Hungary supports the EU accession of the Western Balkan countries, especially Serbia, which it sees as the most important country of the region, despite not fulfilling the accession criteria. However, Hungary started a campaign at home and on the international level against Ukraine's membership (Orbán 2025), but still fully supports membership for Moldova (Cabinet Office of the Prime Minister 2022). For the moment, at the EPC meetings the EU representatives actively reach out to Moldova and Ukraine, two out of three "Association Trio" countries, as Georgia has placed its accession ambitions on pause (Parulova 2024). These side meetings are an attempt by the EU to keep both countries in the EU's sphere of influence. Although one EPC summit took place in one of the Western Balkan countries – Albania (Tirana) – in May 2025, no official side meetings with Western Balkan countries by the EU's Foreign Policy Trio were documented. Reasons could be that the EU does not feel a necessity to meet the leaders from the region during the EPC, because there are other formats, such as regular Western Balkan meetings (European Council 2025c) or the Berlin Process (Berlin Process 2025). Still, it is important to demonstrate that the enlargement of the Western Balkan countries is not sidelined and that the EU is providing a similar level of support.

The EU might be able to use the EPC to strengthen its foreign policy role, but might be less successful in transferring its values, norms and policies to other

countries. The limitations of the “Europeanisation” approach are apparent in the context of the enlargement process, when either the EU has not kept its part of the political promises, hence weakening conditionality, or conditions became too costly to be implemented by the candidate countries. Moreover, the EU’s central idea is being undermined by its own member states which did not comply with the EU’s rules and by the EU, which preferred to promote stability over democracy.

EPC, partners and EU enlargement³

Overall, the majority of countries in Europe decided to participate in the framework of the EPC. Although no definite decisions are taken during the summits and no clearly defined agendas are presented or strategies derived from the discussions, the EPC fulfils the function of a European political platform to meet and exchange informally. It remains unclear whether participating states will maintain their commitment, but for now a certain level of interest in participating exists.

The expert interviews aim to provide insights into the motivation and strategic considerations of countries’ participation in the EPC. For that reason, a number of experts from several countries with different political backgrounds were contacted, such as non-EU member (Switzerland, Norway), neutral states (Switzerland, Austria, Ireland) and EU candidate countries (Serbia, North Macedonia and Albania). The author received responses in writing from Switzerland and Serbia in December 2025, whereas interviews were conducted with experts from Albania, North Macedonia and Ireland in January 2026 (12 – 23 January). The interviews addressed the questions of the overall motivation for participation in the EPC of the interviewee’s country, the possible development of the EU’s foreign policy role in the context of the EPC, and the extent to which the EPC might impact EU enlargement. The interviews were summarized by the author and approved by the interviewee therefore the approved summary of the discussion was used in the article. In total four interviews were held, two for North Macedonia, one for Albania and one for

³ The author wishes to thank all the colleagues and institutions who provided their insights into their countries’ considerations for participating in the EPC. The author respected requests for anonymity in some interviews; therefore, not all institutions are mentioned in the article. Appreciation is nonetheless extended to all those involved for their support.

Ireland. The experts from Switzerland and Serbia provides answers to the author's questions in a written correspondence. The Western Balkan countries were selected on basis of their political relevance for the region and their status in the EU accession process. Therefore, Serbia, as the largest and most important country of the region; additionally, North Macedonia, as the country with the most difficult EU accession path to far, and Albania as one of the front-runners for EU membership as well as the only one Western Balkan country that had hosted the EPC, were included. Although only a limited sample could be collected, the interviews and responses have an informative value, as similar notions were expressed by the interviewees were similar and party aligned with the previously analysed literature on the EPC. Therefore, the selected cases provide insights, that might be relevant to other cases. Interview partners were selected on the basis of recommendations by experts and academics from the respective countries.

For example, Switzerland, a neutral non-EU country, has been participating in the EPC since its first summit in October 2022. In a personal email with a representative (whose name remains anonymous) of the FDFA – Federal Department of Foreign Affairs of the Swiss Confederation on December 18, 2025, it was expressed that Switzerland “welcomes the EPC as a platform for promoting political dialogue and cooperation on the European continent. It is more important than ever that Europe, defined by geography and a shared vision of ‘what Europe is’, faces the challenges of our time together” (translated by the author). Switzerland's participation allows it to contribute its views and positions to discussions on how to deal with current European challenges. Additionally, Switzerland has appreciated the opportunities to hold bilateral meetings with other European heads of state and governments or European institutions, alongside the thematic discussions during the summits. Switzerland intends to continue to actively contribute to the EPC process and will host the 10th EPC summit in the first half of 2027. The former Swiss president Viola Amherd held bilateral meetings, among others, with Dutch Prime Minister Dick Schoof during the UK summit in July 2024 (DDPS 2024). At the Copenhagen summit in October 2025, the then President of the Swiss Confederation Keller-Sutter met among others with the President of the Republic of Cyprus, Nikos Christodoulides on the sidelines of the 7th EPC summit (FDFA 2025)

Switzerland has identified as an advantage of the EPC that its participants regularly invited to discuss urgent issues such as of defense and economic security. In particular, the possibility of arranging bilateral meetings during the EPC has been

emphasized as a major benefit useful aspect for Switzerland. Switzerland for example also makes use of this format to foster relations with the Western Balkan countries. Switzerland supports the alignment of the Western Balkan States with European standards through numerous cooperation projects. To date, Switzerland has invested close to 3 billion EUR in cooperation activities in Western Balkans to promote stability, security and democracy in the region.

Another neutral country, Ireland, will host the EPC in autumn 2026. The Irish government has taken a positive position on the EPC and supported the idea from the outset. As the Irish foreign policy expert at the Institute of International and European Affairs (IIEA) interviewed on January 23, 2026 for this paper pointed out, it is overall surprising that, from an uncertain beginning, the EPC is still active and that bi-annual summits are going ahead. Meanwhile, the EPC has increased in importance, because of the ongoing international challenges affecting Europe. The expert further identified two main advantages of the EPC: its informality and the regularity of its meetings, and that the US is not part of the EPC. The Irish government strongly supports any pan-European cooperation efforts and the increase of connectivity in the areas of security and energy. The EPC is considered a valuable space for Europeans to meet in. For states, maintaining good bilateral contacts involves going on respective state and official visits, which generally follow a strict protocol, but for the high-level exchanges, in the context of the EPC, there are no such formalities getting in the way. Ireland is interested in strengthening contacts with countries in the Balkans and in Central Asia and it will prioritize EU enlargement during its upcoming presidency of the EU. Ireland, as a neutral country, positions itself as an independent broker and works closely with partners in the area of cybersecurity. Moreover, it is open to share its experience with conflict resolution to other countries to assist in dealing with outstanding conflict cases.

The Irish foreign policy expert assumed that the EU, because of the existence of the EPC, could strengthen its foreign policy role. It has already established a defense fund budget for € 800 billion in the framework of the ReArm Europe plan / Readiness 2030 plan, which is accessible to countries outside of the EU on certain conditions. The EU is aware that it requires a security buffer, and that it therefore needs to assist the efforts of other countries in the region to improve their defenses. Because the EU is concerned about the “nibbling effect” Russia applies by means of cyberattacks and hybrid threats to countries in Europe, the Irish government will place an emphasis on these issues during its EU presidency and the EPC summit.

The Irish foreign policy expert identifies the EPC's future in the ability to balance the necessity of a core, which can drive decisions, and the avoidance of the EPC becoming too formal and rigid. What is seen as unfortunate, is Türkiye's rare attendance of the summits. However, on a positive note the UK has demonstrated its interest in actively engaging with the EU and other participating countries in the process. A further positive aspect noted by the expert is that the EPC attracts high-level leaders and brings them together. The EPC summit in 2026 during the Irish presidency will be one of the biggest and most important political gatherings in Ireland for a long time. A lot of preparation is required, but Ireland understands the importance and political relevance of the EPC for the future of European security.

Looking at the bigger European powers' engagement with the EPC, the picture is mixed. The UK and Türkiye's decades-long experiences with the EU have not always been positive, hence the launch of a new initiative by France was received with some skepticism. In the case of the UK, a former EU member, politically damaged by its long-drawn-out divorce from the EU, enthusiasm for closer cooperation with the EU in the context of the EPC was quite reserved at the beginning. Liz Truss, Prime Minister at the time of the launch, preferred to engage within NATO and OSCE and was skeptical of setting up another forum which she feared would be dominated by the EU Commission. However, in the face of the emerging security issues, she changed her mind and even offered to host the EPC summit (Honeycome-Foster 2022, Moyer 2022). This summit eventually took place in May 2024 under the Premiership of Keir Starmer, whose objective is to re-build links with the EU, as he stressed in his opening speech when he emphasized that "We want to work with all of you... To reset relationships... Rediscover our common interest... And renew the bonds of trust and friendship... That brighten the fabric of European life" (GOV UK 2024). In this regard, the UK moves closer to the EU and presents itself as a relevant partner to other countries on the international stage.

In the case of Türkiye, the notable issue has been the absence of participation. President Recep Tayyip Erdoğan attended the first EPC meeting in Prague in October 2022, skipped several meetings, and then travelled to Budapest in November 2024, in what can be interpreted as a gesture to his political friend Viktor Orbán. The Turkish president attended the meeting in Tirana in May 2025, but missed the Copenhagen summit, where he was meant to meet Greek Prime Minister Kyriakos Mitsotakis (*The National Herald* 2025). President's Erdoğan's decisions to attend meetings seem to be motivated by

considerations of strategy. Although Türkiye has EU candidate status since 1999, its EU accession process was put on hold in 2018 on the basis of its worsening record in relation to the status of democracy, the rule of law, and individual and human rights, which would explain its more cautious engagement with the EU.

Albania, one of the current front-runners for EU membership, was positive from the beginning about the EPC and embraced the idea. In an interview conducted on January 14, 2026, for this paper Odeta Barbullushi, resident professor at the College of Europe in Tirana identified four reasons why the Albanian government perceives the EPC as a useful platform and is therefore content to engage with it. First of all, the EPC follows the general idea of gradual EU integration by including candidate countries fully into selected areas of EU policy or by granting membership to some EU institutions. The concept of gradual integration has been consistently developed as a strategy to overcome the setbacks of the EU integration process and to ensure that candidate countries remain on the path of EU accession. In the case of its EPC participation, Albania is fully involved in the discussion on the strategic autonomy of the EU and related questions of energy security, essential infrastructure, digitalization, etc. Secondly, for Albania the EPC is a possibility to rebrand itself as a reliable partner in Southeast Europe. The EPC allows Albania to present itself in a positive and collaborative role on the international stage as well as a voice for regional cooperation. Thirdly, due to the EPC's function as a diplomatic platform, Albania makes the best of the summits and the side meetings to strengthen links with EU member states, which are important for Albania's EU accession process. After the lengthy negotiation process, the EU member states have to approve the EU accession of Albania, hence they assume a key role in the process. For this reason, Albania has worked intensively on the strengthening of relations with countries such as France, which then resulted in a strategic partnership agreement in 2022, or with Italy, the Netherlands and etc. Due to the volatility of the EU enlargement process, Albania's presence at the EPC as an equal partner and demonstrating willingness to cooperate more closely can support Albania's objective of EU membership. As the fourth and final point, Barbullushi mentions that contacts and political links to non-EU members such as Türkiye are being fostered in the context of the EPC. These connections are politically and economically important for Albania and Southeast Europe, and can be easily maintained due to the regularly occurring meetings. Overall, from the beginning the Albanian government viewed the EPC as a beneficial political platform, actively engaging with the process, and it hosted the summit in May 2025 in Tirana.

In the same interview held on January 14, 2026 Odeta Barbullushi explains that the existence of the EPC can be viewed along two aspects: the EPC's design and its context. With regard to its design, the EPC's capabilities are limited. For concrete activities, institutional infrastructure is required, but for the moment participants appear to prefer the informal set-up of the EPC. Moreover, to become an effective actor in the current geopolitical environment a shared vision is needed. However, due to the EPC's lack of a normative basis, this might not be feasible. In relation to the broader context, it is obvious that Europe is under attack from different sides, Russia and and more recently its former ally, the US. Europe needs to improve its defense capabilities, a task that requires broad support from European countries. Moreover, discussions towards improving other European organizations such as the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) and the Council of Europe (CoE) are taking place, for now without any distinct aim or direction, but these discussions taking place in the framework of EPC might create a reform impetus for European institutions.

Other observers, apart from Barbullushi, might want to point out the critical role of Albania's Prime Minister Edi Rama, who was able to use the EPC platform to present himself "as a credible and reliable international leader" (*The New Union Post* 2025). A more critical perspective is that Albania despite being considered a frontrunner for EU accession, still needs to address the issue of corruption and press freedom. Prime Minister Rama, who took over government in 2013, is considered to be the typical "stabilitocrat" (Bieber 2018), similar to Serbian President Aleksandar Vučić. The author of this paper believes that the EU is desperate for an enlargement success and is prepared to push Albania's accession process, deliberately avoiding the obvious problems and the democratic decline in the country.

Regarding the case of North Macedonia, the feedback from experts was mixed. As noted in an email correspondence with an expert from the PRESPA Institute in Skopje on December 15, 2025, while the PRESPA Institute assessed the EPC as not a relevant topic for North Macedonia, as it is considered to be part of a broader EU accession process which the current government is not actively engaged in, other interlocutors have mentioned that the government does not oppose the EPC and participates in its meetings. The PRESPA Institute's assessment is that, despite the government's participation in the summits, there are no real expectations on the side of the North Macedonian government that these might support any new developments in the enlargement process.

North Macedonia's position on the EPC and its reasons for participating might be seen as rather pragmatic. In an interview conducted on January 12, 2026, for the purposes of this paper, Simonida Kacarska from the European Policy Institute in Skopje pointed out that, from a political viewpoint, it is almost impossible not to participate in the EPC. Despite all the criticism of the EU from North Macedonia's government and the setbacks in the EU enlargement process, North Macedonia is aware of the support the EU has provided so far and of the population's favorable position on EU membership. For these reasons, not participating in the EPC would not be acceptable. Moreover, the government's presence at the EPC is a way of signaling continued alignment with the EU's foreign policy. The informality and the participation as members on an equal basis in the EPC is an advantage for EU candidate countries, as they can engage with various partners on the same level without assuming additional obligations. Kacarska considers the importance of the EPC in terms of fostering bilateral relations to be overrated, as the main work is done by the governments themselves. Existing relations can be fostered within the EPC framework, but only to a limited extent. Nevertheless, the North Macedonian government used the forum of the Tirana summit in May 2025 to sign a bilateral strategic agreement with the UK. Kacarska mentioned that Moldova cleverly used its hosting role in June 2023 to strengthen its position as a candidate for EU membership. Albania took a similar step by hosting the May 2025 summit. The EPC is not primarily about the Western Balkans and enlargement, but participating countries demonstrate with their attendance their willingness to continue to cooperate with the EU and to claim agency in broader European affairs.

In email correspondence on January 22, 2026, a representative from the Ministry of European Affairs of North Macedonia, pointed out that the government is not opposed to the EPC and has attended all the EPC summits. Moreover, North Macedonia has since 2022 fully aligned itself with the EU's foreign policy. There is an understanding that, because of the challenges facing the European continent, it is reasonable to bring countries together to discuss these issues in a broader context. In this regard the EPC is useful, because it addresses continent-wide issues such as security, energy questions and economic issues within the current geopolitical context. Most importantly the EPC acts as a platform and is not an established organization or an EU institution, meaning that its meetings cannot be followed up with concrete measures. It remains unclear in what way the EPC will develop. North Macedonia will participate in activities that could represent steps towards full membership, but

the ultimate goal remains full membership. Other ideas of partial and sectoral integration, which have been floated by EU member states or other opinion creators, divert from the main objective, create a space for skepticism towards initiatives like the EPC. Additionally, North Macedonia is actively engaged in all other regional initiatives, which to a certain extent bind up administrative capacities. Still, interlocutor mentions that there are success stories from the EU Growth Plan for the Western Balkans, such as membership in SEPA (Single Euro Payments Area), but regrets that to date none of the regional organizations has its seat in North Macedonia. In relation to cooperation within the EPC, it is essential for North Macedonia that the Western Balkan countries are treated fairly in the EU accession process in comparison with the more recent candidate countries of the Eastern Partnership.

Serbia, a key country of the Western Balkans, indicates its interest in participating in the political discussions of the EPC and is represented by high-level politicians at every summit. In email correspondence on December 22, 2025, Miloš Petrović from the Institute of International Politics and Economics in Belgrade (IIPE) provided three reasons for the Serbian government's active participation in the EPC framework. Firstly, because the enlargement process has come to a standstill, Serbia sees the EPC as an alternative platform for cooperation, which it uses "for visibility purposes and to present themselves as pro-European." Secondly, the intergovernmental cooperation strengthens Serbia's sovereignty and enables the Serbian government to emphasize its pursuit of its own foreign policy path. Thirdly, the Serbian government still hopes that the politically oriented logic of the EPC will spill over into the EU enlargement process and "make it a leading candidate without merit, or at least help maintain a degree of pro-European reputation, which is steadily declining". Petrović states that, paradoxically, "the EPC in practice compensates for the failure of Belgrade's EU accession process". Rather than participating with the purpose of instigating progress in EU enlargement, Serbian authorities can act more independently and strengthen their profile as a cooperative pro-European nation. "Belgrade uses the EPC primarily to conceal the failure of its EU accession bid and to present its policies as allegedly pro-European, despite the democratic backsliding it has experienced for years." Petrović is critical of the EPC, which he suggests seems to function as "a mechanism for sustaining stabilitocratic frameworks" in the region.

In a 2024 publication, Petrović and Veselica (2024, 163) argued that Serbia should use its participation in the EPC to make progress in its EU accession

process, nothing that “participation in the European Political Community is significantly less demanding than Europeanization and the extensive transformative measures undertaken in pursuit of membership in the European Union. [...] Serbia in particular should use this forum to highlight its achievements and enhance opportunities for accession to the Union at the earliest possible stage” [translation by Petrović].

The EPC was initially viewed with skepticism by some European actors, but it seems that the EPC has established itself as a practical addition to the international institutional framework. Participants are equal partners in the EPC, the challenges for the entire continent are being addressed, and countries can arrange bilateral informal meetings on the sidelines of summits. What has to be pointed out, is that there is an assumption that countries, which rely on the EU’s assistance and good will, have to attend, as absence might be negatively noted. Hence, the EU as foreign player has gained in importance despite the normatively guided foreign policy being pushed into the background.

Conclusion

According to Kratochvíl, Cibulková, and Beník (2011, 392), the EU’s foreign policy role depends on the EU’s recognition as an international actor. The difficulty with the EU’s complex governance system and three persons being responsible for the EU’s foreign policy is the requirement to reach a compromise among the member states on foreign policy issues. If this is achieved, the EU can demonstrate that it has the capacity to act effectively as an international actor. If the EU is in future able to steer the EPC into a specific direction, it could overall strengthen its foreign policy role. Even though all EPC participants attend the summits on an equal footing, the EU takes a prominent role. Moreover, the continuation of the EPC might depend on the EU’s existing infrastructural framework. Only with the EU’s administrative facilities and expertise can the decisions taken by the EPC be implemented. It nonetheless remains a question whether the EPC will become more structured in future. A move by the EU to take on this leadership role would still require a general acceptance among the other countries to follow its lead. For the moment, the EU does not actively pursue that role, but wishes to strengthen its profile as a reliable and credible partner and to increase “attractiveness” as a norm-guided supranational organization for third countries. With the EU’s close cooperation with other

countries in the context of the EPC, the EU - as an institution supported by the majority of its member states - will dominate the narratives on the topics on the agenda and thereby influence other countries. The overall impression is that the EPC's member states would accept the EU taking on a leading role, if actions needed to be taken.

To answer the first question of the paper, for now the EPC is not being used to strengthen the EU's foreign policy role, but it has to be observed how the situations develops and whether the EU has the political will and capacity in future to take the leading role.

Maybe more of a concern is that the EU has not stayed true to the normative basis, when the EPC was founded, but prioritizing geographical considerations. The argument could be made that, in the context of Russian aggression, the inclusion of so many European nations in the EPC was a necessity, but it demonstrates the EU's change of its foreign profile. Persisting with the original idea of assembling "democratic European nations that subscribe to our shared core values" (Macron 2022) would have sent a strong signal to countries aspiring to EU membership, that norms and values are an immutable part of being an EU member state. The EU's credibility is on the line, but somehow it has so far not understood that maintaining its "normative power", especially in a difficult international environment, is its strongest trait.

With security concerns dominating the summits, enlargement is not going to be added to the agendas. Only at the summit meeting in Moldova was enlargement addressed, mainly because it is such a core issue for Moldova and Ukraine. Moldovan President Maia Sandu reiterated her country's wish to join the EU, while Charles Michel, who was then the President of the European Council, promised to address the enlargement issue at the EU leaders' meeting at the end of 2023. This suggests that the EU aims to keep enlargement separate from the EPC. EU Parliament president Roberta Metsola complimented Moldova on the speed of its reforms, but at the time provided a strong message to the Western Balkans, "pleading for their 'faster, more urgent and more deep European integration'" (Anghel and Ernault 2023). Still, the participation of the candidate countries in the EPC demonstrates their commitment to the EU accession process. However, Moldova and Ukraine received a significant amount of attention from EU politicians at the bilateral meetings, while the Western Balkan countries seemed somewhat sidelined. Still, the Western Balkan countries are engaged in the EPC process. By attending the meetings, North Macedonia shows that it is aligning with the EU's foreign policy. Albania's Edi

Rama used the EPC summit in Tirana to showcase himself as a reliable, constructive European leader, and meanwhile Serbian President Aleksandar Vučić tries to polish his international reputation. Even though there may be some individual motivations for the political leaders to attend the EPC meetings, overall, the candidate countries participate because of political reasons: because not attending is not a good sign, and because the EPC provides the opportunity to foster bilateral relations. By participating in the EPC, Western Balkan countries underline their eagerness to become members of the EU. The feedback from EU candidate countries and countries like Switzerland and Ireland is that the informal structure is useful in facilitating a broad continent-wide exchange and meeting on a bilateral level. To answer the second question of this paper, overall, the EPC has been accepted by the Western Balkan countries, as a useful and practical platform to bring politicians together on a regular basis, but no real progress in relation to EU enlargement is being expected.

To summarize, the EU could, and in the context of the current international environment, will have to strengthen its foreign policy role. However, this development will take place at the expense of its “normative power”. There may be a limited transfer of EU values and norms, but only when these are accepted on the basis that other EPC partners are convinced that these norms, values and rules are compatible with their own policies and are actually useful.

The EPC is not facilitating the EU enlargement processes of the Western Balkan countries directly, but it can be assumed that it provides a platform for further exchange, discussions and sharing of expertise, which will positively affect the accession process. Moldova and Ukraine are part of the EU’s security considerations, therefore more intensive exchanges with the EU partners and representatives and the two countries are taking place. It remains unclear that the EPC can sustain its existence based on its informality or whether a more formalized approach will sooner or later be adopted, in which the EU will then have to obtain a leading role.

Европска политичка заједница: унапређење утицаја Европске уније и последице по проширење

Кристина Ева ГРИСЛЕР⁴

Апстракт: Ауторка анализира Европску политичку заједницу (ЕПЗ) као политичку платформу европских држава која укључује ЕУ и друге партнере из ширег европског суседства Уније, како би се заједнички приступило питањима безбедности, енергетике и мобилности, као и стратешког усклађивања спољне политике. Аргумент при покретању ЕПЗ 2022. године био је да би ЕПЗ могла да постане прилика за давање новог подстицаја процесу проширења ЕУ преко решавања главних препрека приступању Унији током неформалних састанака. Од руске инвазије на Украјину у фебруару 2022. и почетка другог председничког мандата Доналда Трампа 2025. године, ЕУ се суочава како са спољним превирањима, тако и са новим изазовима. У разматрање су узета два главна питања. Прво, да ли ЕУ користи ЕПЗ како би утицала на партнере да истакну улогу ЕУ као ефикасног спољнополитичког актера, док се друго питање односи на идеју да би ЕПЗ могла да буде користан алат за постизање напретка у проширењу ЕУ, поготово зато што политички лидери земаља кандидата учествују на састанцима ЕПЗ. Овај рад врши процену улоге спољне политике ЕУ и њену способност да пренесе своје норме на ЕПЗ. Концепти нормативне моћи ЕУ, њен стратешки приступ спољном управљању и идеје функционалне сарадње у циљу давања новог подстицаја приступању земаља Западног Балкана Унији, разматрају се у контексту слабљења својства ЕУ као актера, што негативно утиче на мотивацију земаља кандидата да испуне услове ЕУ. Рад сугерише да ЕПЗ не представља погодан алат за јачање улоге ЕУ, будући да му недостаје политичка позиција која може да докаже да је поуздан и кредибилан партнер за земље Западног Балкана, па и за „придружени трио“ (Грузија, Молдавија и Украјина).

Кључне речи: Европска унија, приступање, спољна политика, управљање, европеизација, Западни Балкан, источни партнери.

⁴ Истраживачица при netPOL – Мрежа за политичку комуникацију, Универзитет Андраши, Будимпешта, Мађарска. Е-пошта: christina.griessler@aub.eu, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5294-8045>.

Увод

На завршној церемонији Конференције о будућности Европе (CoFE) која је одржана у мају 2022. у Стразбуру, француски председник Емануел Макрон (Emmanuel Macron) предложио је оснивање нове организације која би окупила „демократске европске нације које се залажу за наше заједничке основне вредности“ са циљем „проналажења новог простора за политичку и безбедносну, као и сарадњу у енергетском сектору, транспорту, инвестицијама, инфраструктури, слободном кретању људи, а посебно наше омладине“. Међутим, Макрон је јасно ставио до знања да „придруживање (овој организацији) не би нужно прејудуцирало будуће приступање Европској унији и да не би било затворено за оне који су напустили ЕУ“ (Macron 2022). У јуну 2022. године, Европска политичка заједница (ЕПЗ) је званично покренута на истој седници Европског савета на којем је додељен статус кандидата за чланство у ЕУ и Молдавији и Украјини, чиме је будуће чланице ЕУ уверио да ЕПЗ нити замењује нити одлаже проширење Уније (Evropski savet 2022a; Emerson 2022, 2).

Од самог почетка, Европска политичка заједница била је повезана са питањем како ће ЕУ реорганизовати своје односе са суседством, укључујући земље кандидате за чланство у ЕУ. Сви кандидати за чланство у ЕУ са Западног Балкана учествују у ЕПЗ, док је Косово* такође добило званичан позив да се придружи. Грузија, као једна од земаља „придруженог триа“ (Грузија, Молдавија и Украјина)⁵, до сада је учествовала на свим самитима ЕПЗ (закључно са фебруаром 2026. године), иако се суочила са застојима у погледу обавеза везаних за чланство у ЕУ. Поврх тога, представници ЕУ су до сада користили могућност састанака са председницима Украјине и Молдавије у оквиру званичних самита ЕПЗ. Из наведених разлога, у стручним круговима, појавила се идеја да би ЕПЗ ипак могла да оживи процес проширења ЕУ (нпр. Giuashvili 2023, 5; Lonardo 2023, 760; Mazur 2023, 99; Moyer 2022) или да у најмању руку допуни овај процес (Emerson

* Споразумом о регионалном представљању (2012) уведен је назив Косово*: „Овај назив не утиче на ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244/1999 и мишљењем МСП о Декларацији о независности Косова“.

⁵ Тзв. *придружени трио* чине Грузија, Молдавија и Украјина, три земље Источног партнерства ЕУ, покренутог 2009. године, које су потписале споразуме о придруживању са ЕУ 2014. године.

2022, Summary). Други сматрају да ЕПЗ треба да буде потпуно одвојена од питања проширења ЕУ (Stratulat 2022, 3), што се чини готово немогућим ако се има у виду да су и понуда перспективе чланства у ЕУ бившим земљама Источног партнерства (Украјина, Молдавија и Грузија), као и идеја о оснивању ЕПЗ, покренути руском инвазијом на Украјину. То су процеси који се преклапају, будући да безбедност ЕУ зависи од отпорности и одбрамбених способности Украјине.

Овај чланак детаљно се бави питањем да ли сарадња ЕУ у оквиру ЕПЗ јача њену политичку позицију и да ли пружа прилику Унији да поврати кредибилитет код својих партнера на Западном Балкану доношењем значајних одлука током процеса преговора о приступању. Разматрана су два главна питања. Прво, да ли ЕУ користи ЕПЗ како би утицала на друге учеснике да истакну улогу ЕУ као ефикасног спољнополитичког актера, док се друго питање односи на идеју да би ЕПЗ могла да буде користан алат за постизање напретка у проширењу ЕУ, поготово имајући у виду чињеницу да политички лидери земаља кандидата учествују на састанцима ЕПЗ. Ова два питања су повезана узимајући у обзир претпоставку да би, уколико ЕПЗ оствари додатни утицај за ЕУ и тиме омогући Унији да поврати изванредан кредибилитет захваљујући израженијем спољнополитичком профилу, то могло да убеди земље које теже ка чланству и земље кандидате да повећају напоре како би испуниле предуслове за чланство у ЕУ. Последњи део рада даје повратне информације и перспективе стручњака о учешћу њихових земаља у ЕПЗ. Рад даје и анализу самита ЕПЗ у вези са питањима проширења и тиме доприноси дебати о корисности ЕПЗ за ЕУ, као и за друге земље учеснице.

Чини се да је ЕУ, у тренутној међународној политичкој клими, изгубила свој политички углед и да јој је потребно јачање политичког профила у смислу проширења, као и повратак кредибилитета у очима земаља кандидата са Западног Балкана. Условљавање од стране ЕУ у процесу проширења је ослабило јер је кредибилитет Уније умањен због мањка реакције и неактивности када су земље Западног Балкана покушавале да спроведу реформе. Основни узроци ове неодлучности могу да се потраже у домаћим околностима појединачних земаља чланица ЕУ, што је за последицу имало поновна одлагања и опструкције процесу проширења. Чини се да је одлучујући фактор за окончање политике проширења, у ствари, питање капацитета саме ЕУ да прими нове чланице. Са друге стране, новије земље кандидати из „придруженог триа“ верују у способност ЕУ да

испуни своја обећања, док ово очекивање више не важи за неке од земаља Западног Балкана. Само у оној мери у којој се ЕУ буде доживљавала као прилично јак и привлачан међународни партнер који зрачи осећајем моћи, друге земље ће поштовати и добровољно испунити жеље ЕУ. Уопштено говорећи, овај рад се бави позицијом ЕУ као релевантног међународног политичког актера унутар ЕПЗ, као и питањима да ли ЕУ примењује своју „нормативну моћ“ (Manners 2002) како би пренела сопствене вредности, норме, стратегије и политике на друге државе, те да ли самити ЕПЗ доприносе процесу проширења.

Геополитичка логика Европске политичке заједнице

Очекивања од ЕПЗ била су да ће она „имајући у виду њену истинску географију, ујединити нашу Европу на основу њених демократских вредности, са жељом да се очува јединство нашег континента, као и снаге и амбиције наше интеграције“ (Macron 2022). Међутим, било је потребно да се направи избор између тога да ли ће ЕПЗ сарађивати са земљама које деле сличне вредности, попут вредности ЕУ или ће придати већи значај геополитичким разматрањима приликом одлучивања о саставу ЕПЗ. Кризе последњих година довеле су до тога да нормативне преференције уступе место реалнијим разматрањима. Безбедносна питања приближила су земље различитих политичких погледа на свет, али су искључила Русију и Белорусију. Ипак, ЕУ може на неки начин да остане при уверењу да би њен пренос норми и вредности на друге земље могао да постане споредни резултат ових састанака.

Генерално гледано, профил ЕУ као „нормативне силе“ допринео је њеној атрактивности и мотивацији других земаља да са њом сарађују. С друге стране, у контексту чланства у ЕПЗ, ЕУ је донела одлуку да у обзир узме геополитичке, а не нормативне факторе. Ако би ЕУ напустила пут нормативне политике, њена привлачност би могла додатно да опадне. Сходно томе, ЕПЗ можда није прави алат за подизање кредибилитета ЕУ код земаља Западног Балкана.

У октобру 2025. године, ЕПЗ је у Копенхагену одржао седми самит од свог првог окупљања октобра 2022. у Прагу (Evropski savet 2025a). ЕПЗ делује као политичка платформа која окупља до 47 лидера из ЕУ и других европских држава у циљу консултација о хитним питањима која утичу на

европски континент. ЕПЗ два пута годишње сазива састанке шефова држава на високом нивоу, како оних које нису чланице ЕУ, тако и држава чланица које председавају и наизменично организују самите. Циљеви ЕПЗ су подстицање политичког дијалога, ширење сарадње, јачање безбедности, обезбеђивање стабилности и напретка у Европи и рад на питањима од заједничког интереса, као што су мир, безбедност, економија, енергија, те питања климе, миграција и мобилности (Evropski savet 2022b; Evropski savet 2024a). Иако самити ЕПЗ тренутно за приоритет имају питања европске безбедности, фокус самих агенди незнатно се разликује од састанка до састанка. Самит даје прилику за консултације у контексту исцрпних радних сесија, тематских округлих столова, као и мултилатералних или билатералних састанака. Ова организација пружа политичким лидерима прилику да се састану са колегама политичарима и да разговарају о релевантним билатералним питањима.

Иако учешће на састанцима ЕПЗ незнатно варира од једног до другог самита, шефови држава су до сада остали посвећени овом формату и у великој већини су присуствовали скуповима. ЕУ је чинила највећу групу земаља учесница (27), а за њом следе земље кандидати за чланство у ЕУ (регион Западног Балкана, укључујући Косово*, Грузију, Молдавију, Турску и Украјину = 10), две земље из Источног партнерства (Јерменија, Азербејџан = 2), чланице ЕФТА (Исланд, Лихтенштајн, Норвешка, Швајцарска = 4), неколико мањих европских држава ван ЕУ (Андора, Монако, Сан Марино = 3) и Уједињено Краљевство. Иако скупови у контексту ЕПЗ имају за циљ да буду заједнички европски подухват у којем су земље званично равноправни партнери, политичка асиметрија између ЕУ и других европских земаља ипак је очигледна. Флексибилна структура ЕПЗ и недовољно прецизиране агенде самита могу да објасне разлог због којег и након три године постојања, ЕПЗ није у могућности да представи било какве конкретне резултате. Разноврстан састав ЕПЗ захтева флексибилност у организационим договорима, како би се осигурало да се што више земаља осећа позваним да отворено разговара о питањима од интереса. Превише услова или агенди усмерених ка задатим циљевима може довести до намерног изостајања неких земаља. Од самог почетка, приоритет је био да се успостави што шири форум, те су из тог разлога ставке дневног реда самита остале прилично нејасне. Најистакнутије теме током последње три године биле су: рат Русије против Украјине и енергетска криза (октобар 2022); мир и безбедност, енергетска отпорност,

стабилност и просперитет (јун 2023); отпорност, просперитет и геополитика Европе (октобар 2025); енергетика и повезаност, безбедност, демократија и питање миграција (јул 2024); безбедност, миграције, економска безбедност, енергетика, транспорт, ИТ и глобална трговина (новембар 2024); безбедност и демократска отпорност, конкурентност и економска безбедност, изазови мобилности, миграције и запошљавање младих (мај 2025) и традиционалне и хибридне безбедносне претње, економска безбедност и миграције (октобар 2025). Уопштено говорећи, фокус је остао на претњама и безбедносним ризицима који произилазе из рата у Украјини и његовим економским последицама, посебно у вези са питањима енергетске безбедности.

Све у свему, циљеви самита ЕПЗ још увек су нејасни, док неки посматрачи тврде да му „недостаје јасан осећај сврхе“ (Giushvili 2023, 2). Генерално гледано, самити се завршавају без завршне декларације, чиме одржавају перцепцију да је потребно прецизирати улогу ЕПЗ и очекивања учесника. Поврх тога, ефикасност, ефектност и политичка корисност ЕПЗ, извор су дебате међу стручњацима. Што се тиче институционалног уређења, предмет расправе су два главна гледишта. Један сугерише да је потребна више формализована и институционализована ЕПЗ како би се ефикасно решили постојећи изазови европских држава, будући да само таква ЕПЗ обезбеђује спровођење, политичку одговорност и праћење донетих политичких одлука (Mayer et al. 2022, 9; Mazur 2023, 102; Marciasq 2024; Stratulat 2022, 5). Према Морису и Шауману (Maurice i Schaumann 2025), функција ЕПЗ као политичке платформе на којој се политички лидери неформално састају као равноправни партнери, до сада је била највећа предност ЕПЗ, али би недостатак политичког вођства могао да умањи њен значај и доведе до њеног нестанка. Алтернативно гледиште тврди да постојећи флексибилан, неформални приступ тренутне структуре ЕПЗ има предност зато што нису потребне додатне институције и бирократија. Стога овакав поредак омогућава мање формализован облик сарадње и сусрета, чиме се отвара могућност за искреније и мање формалне дискусије међу политичарима. Флексибилност формата ЕПЗ се види као стварна снага ове врсте сарадње (Giushvili 2023, 2; Németh 2023, 60), која, ипак, зависи од спремности влада да учествују (Petrović i Veselica 2024, 162–163). Како Петровић и Веселица (2024, 162–163) примећују, „досадашње функционисање ове иницијативе показало је да, због свог неформалног карактера, Европска политичка заједница у великој мери зависи од

политичке воље лидера да у њој учествују [...]. Њена основна вредност лежи у њеном географском обиму и потенцијалу за усклађивање ставова и неговање сарадње са удаљеним деловима континента“. Овај други приступ сугерише да би можда, због опуштеније и мање формалне атмосфере, могао да се постигне напредак у проширењу ЕУ.

Са друге стране, постоји забринутост да би ЕПЗ могла да пружи начин да се земље кандидати скрену са пута ка ЕУ (Stratulat 2022, 7; Németh 2023, 61-63). Ђуашвили (Giushvili 2023, 4–5) тврди да би ЕПЗ могла да „омогући социјализацију и изградњу заједнице“, као и да „продуби политички дијалог и унапреди сарадњу у секторским политикама“, што би било од помоћи при реформама у циљу проширења. Како би се олакшала сарадња између држава Западног Балкана, ЕУ и други партнери још раније су увели сличне формате сарадње. Пре свега, циљ је био да се појача функционална сарадња у циљу генерисања економске користи и аргументима поткрепе предности регионалне сарадње (нпр. ЦЕФТА 2006 – Споразум о слободној трговини у Централној Европи 2006, WB6 REA – Регионални европски простор, EUSDR – Стратегија ЕУ за Дунавски регион, RCC – Регионални савет за сарадњу, Берлински процес). Друго, основане су разноврсне регионалне политичке у циљу креирања платформи за састанке политичара и омогућавања неформалних политичких дискусија, чиме се проширује простор за решавање билатералних спорова у региону (нпр. CEI – Централноевропска иницијатива, SEECР Процес сарадње Југоисточне Европе, Процес Брдо-Бриони, ЈИИ – Јадранско-јонска иницијатива (ЈИИ) (Griessler 2022). Нажалост, овакав приступ није био успешан и билатерални спорови између држава Западног Балкана и даље постоје. За сада није јасно да ли ће ЕПЗ доживети исту судбину као и све остале регионалне иницијативе. Ипак, спољна претња би ипак могла да покрене ове земље да заједно осмисле конкретније идеје за јачање кохезије како унутар саме ЕУ, тако и односа између ЕУ и других европских земаља које су политички усклађене са ЕУ.

Упркос значају који има за спољну политику ЕУ, процес проширења још увек није званично стављен на дневни ред ЕПЗ, али се може претпоставити да ће се ипак бити део неких разговора и консултација лидера током билатералних сусрета. Приликом анализе састанака на маргинама које су одржали представници ЕУ, наиме председник Европског савета, председник Европске комисије или Високи представник ЕУ за спољне послове и безбедносну политику (Спољнополитичка тројка ЕУ), са

Азербејџаном и Јерменијом, Молдавијом, Украјином, Гренландом и Норвешком, онда постаје очигледно да су геополитички приоритети ЕУ довели до интензивније размене са земљама (бившег) Источног партнерства (Evropski savet 2022b; 2023a; 2023b; 2024a; 2024b; 2025a; 2025b). Близина земаља Источног партнерства Русији (Јерменија, Азербејџан, Белорусија, Грузија, Молдавија и Украјина) подсетила је ЕУ на њихов значај, а самим тим и на потребу за ближом сарадњом. Значајан изузетак представља Белорусија, која није позвана да се придружи Источном партнерству.

Постоји страх да би проширење на Западни Балкан могло поново да буде заустављено због хитности ситуације у Украјини и настојања ЕУ да обезбеди своје источне границе. С друге стране, земље Западног Балкана би могле да искористе ове самите за билатералне састанке са важним државама чланицама ЕУ како би се решиле неке од препрека, а посебно са онима које имају тенденцију да блокирају или одлажу процес проширења за регион као што су, на пример, Француска, Данска и Холандија, па чак и Бугарска у случају Северне Македоније.

С једне стране, предности ЕПЗ леже у томе што је ова платформа омогућила постизање широког политичког консензуса по питању европске безбедности, иако то захтева да ЕУ предводи и користи свој политички утицај како би убедила стране да одрже тај консензус и делују у складу са њим, док са друге стране, редовни самити омогућавају политичким лидерима да у континуитету одржавају билатералне састанке како би се позабавили неким од отворених политичких питања између одређених држава.

Улога ЕУ као међународног актера и „нормативна моћ“

Иако ЕПЗ није званично пројекат Европске уније, 27 земаља чланица ЕУ чине већину учесника. Штавише, договорено је да земља ЕУ која у том тренутку председава ЕУ, буде домаћин сваког другог самита. Осим тога, ЕУ као институцију представљају председници Европске комисије и Савета, као и Високи представник ЕУ за спољне послове и безбедносну политику. Не сме се са ума сметнути чињеница да ЕУ има доминантан положај унутар ЕПЗ. Међутим, само постојање ЕПЗ знак је да спољна политика ЕУ према суседном региону није успела да изгради блиске односе и оствари са њима „круг пријатеља“ (Prodi 2002) којем је ЕУ тежила. Након „великог праска“

проширења 2004. године, ново суседство ЕУ доведено је у ближи институционализовани контакт са ЕУ у облику „Источног партнерства“. Земље балканског региона добиле су помоћ у припреми за чланство у ЕУ, док су земље Источног партнерства добиле понуду за ближу сарадњу са ЕУ, иако је постојало недвосмислено схватање да ЕУ не предвиђа никакво чланство у ЕУ за земље Источног партнерства. Године 2022, оваква политика је ревидирана када су у јуну Украјина и Молдавија, а затим и Грузија у децембру 2023., добиле статус земаља кандидата. У међувремену, земље Западног Балкана су то посматрале, схватајући да је процес проширења ЕУ можда мање заснован на заслугама него што је то званично декларисано. Након ових догађаја, у децембру 2022. године, Босна и Херцеговина је такође добила статус кандидата за ЕУ. У то време, ЕУ је веровала да су у државама Западног Балкана обновљене амбиције за напредак у процесу проширења, иако ова превише оптимистична претпоставка није потврђена. Могућност планирања приступању ЕУ постала је још мања за земље у процесу придруживања, будући да су политике ЕУ постале реактивне на одређене догађаје, уз повремену промену политика, као што је промена методологије проширења 2020. године због негативног става Француске према приступању у то време или напор да се одржи кохезија унутар саме ЕУ по питању проширења, уз појединачно стратешко блокирање интеграција у ЕУ од стране држава чланица. Ова недоследност у спровођењу политике проширења ЕУ неизбежно доводи до губитка њеног кредибилитета.

Не само да је ЕУ изгубила кредибилитет код земаља Западног Балкана, већ је и њена улога као спољнополитичког актера ослабила још од руске инвазије на Украјину, при чему је додатно умањена политиком америчког председника Трампа. Европска платформа ЕПЗ могла би да ублажи даљу штету по профил ЕУ и помогне у проналажењу основе за јачање делова спољне политике ЕУ.

Кратохвил, Цибулкова и Беник (Kratochvíl, Cibulková, i Beník 2011, 392) издвојили су четири аспекта који чине улогу ЕУ као међународног актера: признање као међународног актера од стране других држава; прихватање ауторитета ЕУ да поступа као наднационална институција за своје чланице; привлачност ЕУ за друге земље због њених вредности и процеса унутрашњег управљање; и способност ЕУ да утиче на дебате и политичке одлуке на међународном нивоу, као и да их обликује. Капацитет, као још један фактор актерства, дефинисан је кроз следеће три димензије: аутономија, ауторитет и признање. Снага капацитета зависи од унутрашње

кохезије политичког актера, кохерентности формулисаних стратегија спољне политике и способности да се ефикасно делује на међународном плану. „Концепти као што су ауторитет, аутономија, кохезија или признање, омогућавају да се обухвате и емпиријски опишу различити аспекти актерства“ [курзив у оригиналу] (Lütz, et al. 2021, 9). Капацитети ЕУ ослабљени су унутрашњим споровима о томе како треба реаговати на руску политику, а које су изазвали Мађарска и све више Чешка и Словачка. Међутим, постоје и различите процене приоритета у вези са проширењем, некада најуспешнијом спољнополитичком стратегијом ЕУ. Кохезија спољне политике ЕУ поткопава се чим појединачне државе чланице доведу у питање ауторитет ЕУ при доношењу спољнополитичких одлука и чим почну да делују самостално, одступајући од званичне спољне политике ЕУ. Углед ЕУ тиме бива погођен, баш као и њена „мека моћ“ (Nye 1990). Све док постоји интересовање међународних партнера за сарадњу са ЕУ, било због нормативне привлачности ЕУ или због економских интереса, ЕУ ће бити доживљавана као снажан међународни играч. Ако ЕУ изгуби своју привлачност, то ће утицати на њену „меку моћ“ и смањити њен утицај да убеди или увери земље да спроводе одређене политике ЕУ.

Да ли би ЕПЗ могла да постане средство за јачање позиције ЕУ на континенту тако што ће да пренесе своје норме и вредности на европске земље партнере? Јача и одлучнија ЕУ постаје атрактивнији партнер за друге и могла би да буде у стању да обнови свој изгубљени кредибилитет код држава Западног Балкана. ЕУ, као субнационална организација неколико држава, проналази заједничку основу у својим основним вредностима које ће делити све државе чланице и које уоквирују профил спољне политике ЕУ: „поштовање људског достојанства, слобода, демократија, једнакост, владавина права и поштовање људских права, укључујући права припадника мањина“ (TEU 2012, члан 2). Оно што ЕУ чини „нормативном силом“ (Manners 2002, 238-244) јесте промоција ових вредности унутар Уније и ван ње. На међународном нивоу, ЕУ се доживљава као организација која се залаже за слободу, људска права и демократију и у том смислу привлачи друге земље да добровољно следе њен пример – у теорији. Ове норме представљају део правног уређења ЕУ, обликују односе са државама чланицама и трећим странама и чине идентитет ЕУ. Штавише, ЕУ повремено, говорећи о својим темељима, наводи „мировни пројекат“ и успех у превазилажењу националних подела на континенту. На међународном нивоу, ЕУ делује као „грађанска сила“, која води спољну

политику засновану на вредностима како би интензивирала међународну сарадњу, склапање мултилатералних споразума и стварање легитимних међународних процеса доношења одлука у међународној политици (Kirste i Maull 1996, 300). ЕУ, као „грађанска сила“, има за циљ да спречи међународно ривалство моћи и да „цивилизује“ односе међу државама у међународном систему (Kirste i Maull 1996, 297). Штавише, начин на који ЕУ води политику, путем подстицања дебата и покушаја да се постигне консензус, уз фокус на заједничке вредности и снажну економију, дуго су били заштитни знак политике ЕУ, што се уклапа у њену спољну политику. Ипак, „грађанска моћ“ захтева снажну улогу и кредибилитет, што је ЕУ изгубила током последњих 15 година.

Као међународни актер, ЕУ креира спољашње ефекте који утичу на друге државе, што се дешава кроз „условљавање, социјализацију, екстернализацију и имитацију“. Приступ ЕУ спољном управљању описан је као „европеизација спољних актера“ (Schimmelfennig 2010, 319–320), „проширење (ЕУ) управљања изван држава чланица ЕУ“ или „европеизација“ изван „правних граница европских правила“ без институционалне интеграције (Lavenex 2004, 683). „Европеизација“ подразумева пренос правила, процедура, уверења и норми ЕУ и њихову интеграцију у логику процеса и структура домаће политике земље примаоца (Schimmelfennig 2010, 319–320).

„Екстернализација“ норми ЕУ представља део њене спољнополитичке логике, према којој се земље подстичу да прихвате одређена правила и норме уз погодности у облику споразума о сарадњи и трговинских споразума. Треће земље разумеју да непоштовање ових одредби може да доведе до додатних трошкова. Међутим, утицај ЕУ на треће земље је ограничен када се сукобљава са националним интересима и уверењима, узимајући у обзир да су трошкови усклађивања превисоки да би их националне владе прихватиле (Börzel 2011, 9). „Европеизација“ кроз условљавање се дешава зато што ЕУ примењује предуслове у уговорима или другим облицима споразума, који морају да буду испуњени како би се оствариле погодности. Условљавање је део процеса проширења ЕУ за земље Западног Балкана, али је овај процес дискредитован услед немогућности ЕУ да обезбеди награде за напоре земаља кандидата. Касније, када је Европски савет одбио или одложио препоруке Комисије за доделу статуса кандидата или отварање преговора са земљама кандидатима, постало је очигледно да ЕУ није јединствени доносилац

одлука, зато што су се идеје Савета и, у том смислу, чланица ЕУ, разликовале од идеја Комисије. Штавише, чланице ЕУ су постале немарне и нису подржале вредности њиховог чланства у ЕУ, инсистирајући на политичким одлукама уместо на процесу проширења заснованом на заслугама (иако су званично кривиле ЕУ да се не придржава сопствених правила), и у том смислу поткопавајући условљавање ЕУ. Управо недоследна употреба условљавања од стране ЕУ штети њеном кредибилитету и улози „нормативне силе“ (Börzel 2010, 24).

„Социјализација“, као још један концепт „европеизације“, претпоставља да ће се државе, када буду у редовном контакту са ЕУ, прилагодити нормама и вредностима ЕУ. Ово се више сматра приступом учења. „Имитација“ се односи на механизам копирања и преношења проверених структура и процедура ЕУ од стране спољних актера у домаће контексте. Када су политички актери склони да се одлуче за реформе у сопственим земљама и прилагоде правилима и нормама ЕУ, примењују се различити модели: домаћи актери, сагледавајући последице и покушавајући да избегну веће трошкове, одлучују да се прилагоде („логика последица“ – условљеност или екстернализација), или су већ уверени да су ове норме ЕУ корисне и циљају да их пренесу у своје структуре („логика прикладности“ – социјализација и имитација) (March i Olsen 1998, 949-952; Schimmelfennig 2010, 325-328).

Како је ЕПЗ замишљена као флексибилан форум за састанке, однос између држава учесница ЕПЗ и ЕУ није заснован на условљавању, те је због тога приступ „социјализације“ онај који би могао да доведе до прилагођавања норми или вредности ЕУ. Поврх тога, ваља напоменути да многе друге европске земље заснивају своје политике на истим вредностима као и ЕУ (нпр. Уједињено Краљевство, Норвешка, Швајцарска, Андора, Лихтенштајн), те стога са њихове стране није потребно прилагођавање. Узимање у разматрање од стране земаља ЕПЗ да следе пример ЕУ, може да буде последица уочених безбедносних ризика и постојећих структурних капацитета ЕУ да делује на основу одлука, ако је то потребно.

Сам састав ЕПЗ није био вођен усклађивањем са вредностима или нормама држава чланица у смислу профила ЕУ као „нормативне силе“, већ нешто уверљивијом идејом укључивања што већег броја држава. У том контексту, ЕУ је жртвовала сопствену стратегију спољне политике. Марсијак (Marciasq 2024) наводи да је такав приступ „лишио ЕПЗ способности да ојача стратешку блискост међу продемократским лидерима и омео развој

заједничке агенде“. Упркос учешћу земаља Западног Балкана на самитима ЕПЗ, политичке елите ових држава делују на основу „логике последица“, при чему крећу са реформама само ако је корист од тога вероватна или ако подразумева корак напред на путу ка приступању ЕУ. Ипак, постоји свест да чланство у ЕУ не зависи само од њихових напора у спровођењу реформи и прилагођавању нормама, законима и стратегијама ЕУ, већ првенствено од одобрења чланица ЕУ. Упркос почетном узбуђењу због отварања перспективе чланства за Молдавију, Украјину и Грузију, постало је очигледно да ће се ове земље суочити са истим потешкоћама као и њихове колеге са Западног Балкана. На пример, Мађарска подржава приступање држава Западног Балкана ЕУ, посебно Србије, коју види као најважнију земљу региона, упркос томе што не испуњава критеријуме за приступање. Међутим, Мађарска је покренула кампању како на домаћем, тако и на међународном нивоу против чланства Украјине (Orban 2025), док истовремено у потпуности подржава чланство Молдавије (Кабинет премијера 2022). За сада представници ЕУ на састанцима ЕПЗ активно комуницирају са Молдавијом и Украјином, двома од три земље „придруженог триа“, будући да је Грузија своје амбиције за приступање ставила на паузу (Parulova 2024). Ови састанци на маргинама представљају покушај ЕУ да обе земље задржи у сфери утицаја ЕУ. Иако је један самит ЕПЗ одржан у мају 2025. године у једној од земаља Западног Балкана, у Албанији (Тирана), нису документовани званични састанци на маргинама са земљама Западног Балкана од стране Спољнополитичке тројке ЕУ. Разлози би могли да леже у томе што ЕУ не осећа потребу да се састане са лидерима из региона током ЕПЗ, јер за то постоје други формати, као што су редовни састанци лидера Западног Балкана (European Council 2025c) или Берлински процес (Berlin Process 2025). Ипак, важно је показати да проширење са земљама Западног Балкана није занемарено и да му ЕУ пружа сличан ниво подршке.

ЕУ би можда могла да искористи ЕПЗ за јачање сопствене спољнополитичке улоге, али би могла да буде и мање успешна у преношењу својих вредности, норми и политика на друге земље. Ограничења приступа „европеизације“ постају очигледна у контексту процеса проширења, када или ЕУ није испунила свој део политичких обећања, чиме је ослабила условљеност, или су услови постали прескупи да би их земље кандидати спровеле. Штавише, централну идеју ЕУ поткопавају њене сопствене државе чланице које се нису придржавале

правила ЕУ, као и сама ЕУ која је показала да више воли да промовише стабилност него демократију.

ЕПЗ, партнери и проширење ЕУ⁶

Генерално гледано, већина земаља у Европи одлучила је да учествује у ЕПЗ. Иако се током самита не доносе никакве дефинитивне одлуке, не представљају се јасно дефинисане агенде нити се из дискусија изводе било какве стратегије, ЕПЗ испуњава функцију европске политичке платформе за неформалне састанке и размену. Остаје нејасно да ли ће државе учеснице одржати своју посвећеност, али за сада постоји одређени ниво интересовања за учешће.

Разговори са стручњацима имају за циљ да пруже увид у мотивацију и стратешка разматрања учешћа земаља у ЕПЗ. Из тог разлога, контактиран је читав низ стручњака са различитим политичким ставовима и из неколико земаља, као што су земље које нису чланице ЕУ (Швајцарска, Норвешка), неутралне државе (Швајцарска, Аустрија, Ирска) и земље кандидати за ЕУ (Србија, Северна Македонија и Албанија). Ауторка је добила писане одговоре из Швајцарске и Србије у децембру 2025. године, док су разговори обављени и са стручњацима из Албаније, Северне Македоније и Ирске у јануару 2026. године (12. – 23. јануара). Ови разговори бавили су се питањима укупне мотивације за учешће у ЕПЗ земље стручњака са којим је разговор обављен, могућег развоја спољнополитичке улоге ЕУ у контексту ЕПЗ и степена у којем ЕПЗ може да утиче на проширење ЕУ. Разговоре је сумирала ауторка, а одобравали су их саговорници, те је у овом чланку коришћен одобрени резиме дискусије. Укупно су обављена четири разговора, два за Северну Македонију, један за Албанију и један за Ирску. Стручњаци из Швајцарске и Србије дали су одговоре на питања у писаној преписци. Земље Западног Балкана одабране су на основу политичког значаја за регион и њиховог статуса у процесу приступања ЕУ. Из наведених разлога, укључене су Србија, као највећа и најважнија земља региона, затим Северна Македонија као

⁶ Ауторка жели да захвали свим колегама и институцијама које су пружиле увид у разматрања својих земаља у вези са учешћем у ЕПЗ. Ауторка је поштовала захтеве за анонимност у неким разговорима, те се стога у чланку не помињу све институције. Ипак, захвалност за подршку се упућује свима који су учествовали.

земља са до сада најтежим путем ка приступању ЕУ, те Албанија као један од водећих кандидата за чланство у ЕУ и једина земља Западног Балкана која је била домаћин ЕПЗ. Иако је могао да буде прикупљен само ограничен узорак, питања и одговори имају информативну вредност, будући да су сличне идеје које су изразили саговорници, биле сличне и страначки усклађене са претходно анализираном литературом о ЕПЗ. Стога, ови одабрани случајеви пружају увиде који би могли да буду релевантни за друге случајеве. Саговорници су бирани на основу препорука стручњака и академика из одговарајућих земаља.

На пример, Швајцарска, као неутрална земља која није чланица ЕУ, учествује у ЕПЗ од првог самита који је одржан у октобру 2022. године. У личној преписци путем електронске поште са представником (чије име остаје анонимно) FDFA – Савезног министарства спољних послова Швајцарске Конфедерације, 18. децембра 2025. године, наводи се да Швајцарска „поздравља ЕПЗ као платформу за промоцију политичког дијалога и сарадње на европском континенту. Важније је него икад да се Европа, дефинисана географијом и заједничком визијом онога ‘шта Европа јесте’, суочи са изазовима нашег заједничког времена“ (превод ауторке). Учесће Швајцарске омогућава и њој самој да својим гледиштима и ставовима да допринос у дискусијама о томе како се носити са актуелним европским изазовима. Осим тога, Швајцарска цени могућности одржавања билатералних састанака са другим европским шефовима држава и влада или европским институцијама, поред тематских дискусија током самита. Швајцарска намерава да настави активно да доприноси процесу ЕПЗ и биће домаћин 10. самита ЕПЗ у првој половини 2027. године. Бивша швајцарска председница Виола Амхерд (Viola Amherd) одржала је билатералне састанке, између осталог, са холандским премијером Диком Схофом (Dick Schoof) током самита који је одржан у Уједињеном Краљевству у јулу 2024. године (DDPS 2024). На самиту у Копенхагену у октобру 2025. године, тадашња председница Швајцарске Конфедерације Келер-Сутер (Keller-Sutter) састала се, између осталог, са председником Републике Кипар, Никосом Христодулидесом (Nikos Christodoulides), на маргинама 7. самита ЕПЗ (FDFA 2025).

Швајцарска је као предност ЕПЗ уочила то што се њени учесници редовно позивају да разговарају о хитним питањима као што су одбрана и економска безбедност. Посебно је истакнута могућност организовања билатералних састанака током ЕПЗ као главни аспект од користи за

Швајцарску. Швајцарска, на пример, користи овај формат и за неговање односа са земљама Западног Балкана. Швајцарска подржава усклађивање земаља Западног Балкана са европским стандардима кроз бројне пројекте сарадње. До данас је та земља уложила близу 3 милијарде евра у активности сарадње на Западном Балкану како би промовисала стабилност, безбедност и демократију у региону.

Још једна неутрална земља, Ирска, биће домаћин ЕПЗ у јесен 2026. Ирска влада је заузела позитиван став о ЕПЗ и подржала је ту идеју од самог почетка. Како је истакао ирски стручњак за спољну политику у Институту за међународне и европске послове (IIEA) у разговору 23. јануара 2026., генерално је изненађујуће да је од неизвесног почетка, ЕПЗ и даље активна, као и да се одржавају полугодишњи самити. У међувремену, ЕПЗ је добила на значају због текућих међународних изазова који погађају Европу. Саговорник је потом идентификовао две главне предности ЕПЗ: његову неформалност и редовност његових састанака, као и чињеницу да САД није део ЕПЗ. Ирска влада снажно подржава све паневропске напоре за сарадњу и јачање повезаности у областима безбедности и енергетике. ЕПЗ се сматра вредним простором за састанке Европљана. За саме земље учеснице, одржавање добрих билатералних контаката подразумева одлазак у државне и званичне посете, које се генерално одвијају по строгом протоколу, али за размене на високом нивоу, у контексту ЕПЗ, нема таквих формалности. Ирска је заинтересована за јачање контаката са земљама на Балкану и у Централној Азији и даће приоритет проширењу ЕУ током свог предстојећег председавања ЕУ. Ирска се, као неутрална земља, позиционира као независни посредник и тесно сарађује са партнерима у области сајбер безбедности. Осим тога, отворена је да подели своје искуство у решавању сукоба са другим земљама како би помогла у решавању случајева нерешених конфликта.

Ирски стручњак за спољну политику претпоставио је да би ЕУ преко ЕПЗ могла да ојача своју спољнополитичку улогу. Већ је успоставила буџет за одбрамбени фонд од 800 милијарди евра у оквиру плана „ReArm Europe“ / плана „Readiness 2030“, који је доступан земљама ван ЕУ под одређеним условима. ЕУ је свесна да јој је потребан безбедносни тампон и да стога треба да помогне напорима других земаља у региону да унапреде своју одбрану. Будући да је ЕУ забринута због „ефекта нагризања“ који Русија примењује путем сајбер напада и хибридних претњи на земље у Европи,

ирска влада ће током свог председавања ЕУ и самита ЕПЗ ставити нагласак на ова питања.

Ирски стручњак за спољну политику види будућност ЕПЗ у способности да се уравнотежи потреба за одређеним језгром које може да покреће одлуке, уз избегавање могућности да ЕПЗ постане превише формална и крута. Оно што се сматра неповољним јесте ретко присуство Турске овим самитима. Међутим, с позитивне стране гледано, Уједињено Краљевство је показало интересовање за активно ангажовање са ЕУ и другим земљама учесницама у процесу. Још један позитиван аспект који је стручњак приметио јесте да ЕПЗ привлачи лидере на високом нивоу и да их окупља их. Самит ЕПЗ 2026. године, током ирског председавања, биће један од највећих и најважнијих политичких скупова у Ирској после дугог времена. Потребно је много припрема, али Ирска схвата значај и политичку релевантност ЕПЗ за будућност европске безбедности.

Посматрајући ангажман већих европских сила у ЕПЗ, слика је помешана. Вишедеценијско искуство Уједињеног Краљевства и Турске са ЕУ није увек било позитивно, па је покретање нове иницијативе од стране Француске дочекано са извесном скепсом. У случају Уједињеног Краљевства, као бивше чланице ЕУ, политички оштећене дуготрајним разводом од Уније, ентузијазам за ближу сарадњу са ЕУ у контексту ЕПЗ био је на почетку прилично резервисан. Лиз Трас (Liz Truss), премијерка у време покретања ЕПЗ, више је желела да се ангажује у оквиру НАТО и ОЕБС и била је скептична према оснивању још једног форума уз бојазан да ће њиме доминирати Европска комисија. Међутим, суочена са новонасталим безбедносним питањима, променила је мишљење и чак понудила да буде домаћин самита ЕПЗ (Honeycomb-Foster 2022, Moyer 2022). Овај самит је коначно одржан у мају 2024. године под премијерским мандатом Кира Стармера (Keir Starmer), чији је циљ обнова веза са ЕУ, како је то и сам нагласио у уводном говору када је истакао да „желимо да сарађујемо са свима вама... Да поново дефинишемо односе... Поново откријемо наш заједнички интерес... и обновимо везе поверења и пријатељства... које осветљавају ткиво европског живота“ (GOV UK 2024). У том смислу, Уједињено Краљевство се приближава ЕУ и представља се као релевантан партнер другим земљама на међународној сцени.

У случају Турске, значајан проблем је одсуство учешћа. Председник Реџеп Тајип Ердоган (Recep Tayyip Erdoğan) присуствовао је првом састанку ЕПЗ у Прагу у октобру 2022. године, након чега је пропустио неколико

састанака, а затим отпутовао у Будимпешту у новембру 2024. године, што се може протумачити као гест према његовом политичком пријатељу Виктору Орбану. Турски председник је присуствовао састанку у Тирани у мају 2025. године, али је пропустио самит у Копенхагену, где је требало да се састане са грчким премијером Киријакосом Мицотакисом (Kyriakos Mitsotakis) (*The National Herald* 2025). Чини се да су одлуке председника Ердогана да присуствује састанцима мотивисане стратешким разматрањима. Иако Турска има статус кандидата за ЕУ од 1999. године, њен процес приступања обустављен је 2018. године услед погоршања стања у статусу демократије, владавине права и индивидуалних и људских права, што би објаснило њен опрезнији ангажман са ЕУ.

Албанија, као један од актуелних фаворита за чланство у ЕУ, од почетка је била позитивна у вези са ЕПЗ, прихвативши ту идеју. У разговору који је у сврхе овог рада вођен 14. јануара 2026. године, Одета Барбулуши (Odeta Barbullushi), редовна професорка на Колеџу Европе у Тирани, идентификовала је четири разлога због којих албанска влада доживљава ЕПЗ као корисну платформу и због чега је задовољна што се у њој ангажује. Пре свега, ЕПЗ прати општу идеју постепене интеграције у ЕУ тако што у потпуности укључује земље кандидате у одабране области политике ЕУ или додељује чланство у неким институцијама ЕУ. Концепт постепене интеграције је доследно развијан као стратегија за превазилажење застоја у процесу интеграције у ЕУ, али и да би се осигурало да земље кандидати остану на путу приступања. У случају учешћа у ЕПЗ, Албанија је у потпуности укључена у дискусију о стратешкој аутономији Уније и са тиме повезаним питањима енергетске безбедности, есенцијалне инфраструктуре, дигитализације, итд. Друго, ЕПЗ за Албанију представља могућност да се поново брендира као поуздан партнер у југоисточној Европи. ЕПЗ омогућава Албанији да се представи у позитивној и подстицајној улози на међународној сцени, али и као глас регионалне сарадње. Треће, због функције ЕПЗ као дипломатске платформе, Албанија максимално користи самите и састанке на маргинама како би ојачала везе са државама чланицама ЕУ, што је важно за процес приступања Албаније ЕУ. Након другог процеса преговора, државе чланице ЕУ морају да одобре приступање Албаније, те стога преузимају кључну улогу у процесу. Из тог разлога, Албанија је интензивно радила на јачању односа са земљама као што је Француска, што је потом резултирало споразумом о стратешком партнерству 2022. године, или са Италијом, Холандијом, итд. Због нестабилности процеса проширења ЕУ, присуство Албаније у ЕПЗ као равноправног партнера и показивање

спремности за ближу сарадњу може да подржи циљ Албаније ка чланству у Унији. Као четврту и последњу тачку, Барбулуши наводи да се контакти и политичке везе са земљама које нису чланице ЕУ, као што је Турска, негују у контексту саме ЕПЗ. Ове везе су политички и економски важне за Албанију и Југоисточну Европу и могу лако да се одржавају захваљујући редовним састанцима. Генерално, влада Албаније је од почетка посматрала ЕПЗ као корисну политичку платформу уз активан ангажман у процесу и била је домаћин самита у мају 2025. године у Тирани.

У истом разговору који је одржан 14. јануара 2026. године, Одета Барбулуши објашњава да се постојање ЕПЗ може посматрати кроз два аспекта: концепт и контекст. Што се тиче концепта ЕПЗ, његове могућности су ограничене. За конкретне активности потребна је институционална инфраструктура, али за сада учесници изгледа преферирају неформално уређење ЕПЗ. Поврх тога, како би нека платформа постала ефикасан актер у тренутном геополитичком окружењу, потребна је заједничка визија. Међутим, услед недостатка нормативне основе ЕПЗ, то можда није изводљиво. У односу на шири контекст, очигледно је да је Европа нападнута са различитих страна, како од Русије, тако однедавно и од њеног бившег савезника, САД. Европа треба да унапреди своје одбрамбене капацитете, што је задатак који захтева широку подршку европских земаља. Осим тога, воде се дискусије о унапређењу других европских организација као што су Организација за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС) и Савет Европе (СЕ), за сада, додуше, без икаквог јасног циља или правца, али би ове дискусије које се одвијају у оквиру ЕПЗ могле да креирају подстицај за реформе европских институција.

Други посматрачи, поред Барбулушијеве, можда би желели да истакну кључну улогу албанског премијера Едија Рама (Edi Rama), који је био у могућности да искористи платформу ЕПЗ да се представи „као кредибилан и поуздан међународни лидер“ (*The New Union Post* 2025). Битнија перспектива је да Албанија, иако се сматра водећим кандидатом за приступање ЕУ, и даље треба да се позабави питањем корупције и слободе штампе. Премијер Рама, који је преузео владу 2013. године, сматра се типичним „стабилкротом“ (Bieber 2018), слично српском председнику Александру Вучићу. Ауторка овог рада верује да је ЕУ очајнички жељна успеха у погледу проширења и да је спремна да убрза процес приступања Албаније, намерно избегавајући очигледне проблеме и демократски пад у тој земљи.

Што се тиче случаја Северне Македоније, повратне информације стручњака биле су помешане. Као што је наведено у преписци путем електронске поште са стручњаком из института ПРЕСПА у Скопљу 15. децембра 2025. године, док је Институт оценио да ЕПЗ није релевантна тема за Северну Македонију јер се сматра делом ширег процеса приступања ЕУ у којем садашња влада није активно ангажована, други саговорници су напоменули да се влада не противи ЕПЗ и да учествује на његовим састанцима. Процена Института ПРЕСПА је да, упркос учешћу званичника на самитима, не постоје реална очекивања са стране владе Северне Македоније да би они могли да подрже било какав нови развој догађаја у процесу проширења.

Став Северне Македоније о ЕПЗ и њени разлози за учешће могу се сматрати прилично прагматичним. У разговору који је у сврхе овог рада вођен 12. јануара 2026. године, Симонида Кацарска из Института за европску политику у Скопљу истакла је да је, са политичког становишта, готово немогуће не учествовати у ЕПЗ. Упркос свим критикама ЕУ од стране владе Северне Македоније и застојима у процесу проширења ЕУ, Северна Македонија је свесна подршке коју јој је ЕУ до сада пружила, као и позитивног става становништва о чланству у ЕУ. Из наведених разлога, неучествовање у ЕПЗ не би било прихватљиво. Осим тога, присуство владиних званичника у ЕПЗ представља начин сигнализирања континуираног усклађивања са спољном политиком ЕУ. Неформалност и учешће у ЕПЗ у својству чланова на равноправној основи, представља предност за земље кандидате, јер могу да се ангажују са различитим партнерима на истом нивоу без преузимања додатних обавеза. Кацарска сматра да је значај ЕПЗ у смислу неговања билатералних односа прецењен, будући да главни посао обављају саме владе. Постојећи односи могу да се негују у оквиру ЕПЗ, али само у ограниченој мери. Ипак, влада Северне Македоније је искористила форум самита у Тирани у мају 2025. године да потпише билатерални стратешки споразум са Уједињеним Краљевством. Кацарска је напоменула да је Молдавија паметно искористила своју улогу домаћина у јуну 2023. године за јачање своје позиције кандидата за чланство у ЕУ. Албанија је предузела сличан корак домаћинством самита у мају 2025. године. ЕПЗ није првенствено посвећен Западном Балкану и проширењу, али земље учеснице својим присуством показују спремност да наставе сарадњу са ЕУ и преузму улогу у ширем спектру европских послова.

У преписци путем електронске поште од 22. јануара 2026. године, представник Министарства европских послова Северне Македоније истакао је да влада није против ЕПЗ и да је присуствовала свим самитима. Штавише, Северна Македонија се од 2022. године у потпуности ускладила са спољном политиком ЕУ. Постоји схватање да је, због изазова са којима се суочава европски континент, окупљање земаља како би разговарале о овим питањима у ширем контексту, разуман потез. У том смислу, ЕПЗ је корисна, јер се на нивоу целог континента бави питањима као што су безбедност, енергетика и економија у тренутном геополитичком контексту. Најважније је да ЕПЗ делује као платформа и да није установљена као организација или институција ЕУ, што значи да након састанака у оквиру ЕПЗ не могу да уследе конкретне мере. Остаје нејасно на који начин ће се ЕПЗ развијати. Северна Македонија ће учествовати у активностима које би могле да представљају кораке ка пуноправном чланству, али крајњи циљ остаје управо пуноправно чланство. Друге идеје о делимичној и секторској интеграцији, које су изнеле државе чланице ЕУ или други креатори јавног мњења, одвлаче пажњу од главног циља и отварају простор за скептицизам према иницијативама попут ЕПЗ. Поред тога, Северна Македонија је активно укључена у све остале регионалне иницијативе, које донекле оптерећују административне капацитете. Ипак, саговорник наводи да постоје успешне приче из Плана раста ЕУ за Западни Балкан, као што је чланство у СЕПА (Јединственом подручју плаћања у еврима), али жали што до данас ниједна од регионалних организација нема седиште у Северној Македонији. Што се тиче сарадње у оквиру ЕПЗ, за Северну Македонију је од суштинског значаја да се земље Западног Балкана третирају праведно у процесу приступања ЕУ у поређењу са новијим земљама кандидатима Источног партнерства.

Србија, као кључна земља Западног Балкана, показује своје интересовање за учешће у политичким дискусијама ЕПЗ и на сваком самиту је представљају високи политичари. У преписци путем електронске поште од 22. децембра 2025. године, Милош Петровић из Института за међународну политику и привреду у Београду (ИМПП/ИРЕ) навео је три разлога за активно учешће српске владе у ЕПЗ. Прво, имајући у виду да је процес проширења у застоју, Србија види ЕПЗ као алтернативну платформу за сарадњу коју користи „у сврхе видљивости и како би се представила као проевропска“. Друго, међувладина сарадња јача суверенитет Србије и омогућава српској влади да нагласи своје тежње ка сопственом спољнополитичком путу. Треће, влада Србије се и даље нада да ће се

политички оријентисана логика ЕПЗ прелити на процес проширења ЕУ и „учинити је водећим кандидатом без заслуга, или да ће бар помоћи у одржавању степена проевропске репутације, која стално опада“. Петровић наводи да, парадоксално, „ЕПЗ у пракси компензује неуспех процеса приступања Београда ЕУ“. Уместо да учествују са циљем подстицања напретка у проширењу ЕУ, српске власти могу да делују самосталније и да ојачају свој профил као кооперативне проевропске државе. „Београд користи ЕПЗ првенствено у циљу прикривања неуспеха своје кандидатуре за приступање ЕУ и представљања своје политике као наводно проевропске, упркос демократском назадовању које годинама доживљава.“ Петровић критички гледа на ЕПЗ, за коју сугерише да се чини како функционише као „механизам за одржавање стабилоратских оквира“ у региону. У публикацији из 2024. године, Петровић и Веселица (Petrović i Veselica 2024, 163) су тврдили да би Србија требало да искористи своје учешће у ЕПЗ како би остварила напредак у процесу приступања ЕУ, без обзира на то што је „учешће у Европској политичкој заједници знатно мање захтевно од европеизације и опсежних трансформативних мера које се предузимају у циљу чланства у Европској унији. [...] Србија би посебно требало да искористи овај форум да истакне своја достигнућа и унапреди могућности за приступање Унији у што ранијој фази“.

Неки европски актери су у почетку са скепсом гледали на ЕПЗ, али се чини да се ЕПЗ етаблирала као практичан додатак међународном институционалном оквиру. Учесници су равноправни партнери у ЕПЗ, изазови за континент се заједнички разматрају, а земље могу да организују билатералне неформалне састанке на маргинама самита. Оно што треба истаћи јесте да постоји претпоставка да земље које се ослањају на помоћ и добру вољу ЕУ морају да присуствују, јер би њихово одсуство могло да буде виђено у негативном светлу. Стога је ЕУ као спољни играч добила на значају упркос томе што је нормативно вођена спољна политика потиснута у други план.

Закључак

Према Кратохвилу, Цибулковој и Бенику (Kratochvíl, Cibulková i Beník 2011, 392), улога ЕУ у спољној политици зависи од признања ЕУ као међународног актера. Поред тешкоћа које се односе на сложени систем управљања ЕУ и

три особе одговорне за спољну политику ЕУ, постоји и захтев за постизање компромиса међу државама чланицама о питањима спољне политике. Уколико се то постигне, ЕУ може да покаже да има капацитет да ефикасно делује као међународни актер. Ако ЕУ у будућности буде у стању да усмери ЕПЗ у одређеном правцу, могла би генерално да ојача своју улогу у спољној политици. Иако сви учесници ЕПЗ равноправно присуствују самитима, ЕУ има истакнуту улогу. Осим тога, развој ЕПЗ може да зависи од постојећег инфраструктурног оквира ЕУ. Само уз административне капацитете и стручност ЕУ, могу да се спроведу одлуке које доноси ЕПЗ. Ипак, остаје питање да ли ће ЕПЗ у будућности постати више структурисана. Потез ЕУ да преузме ову водећу улогу и даље би захтевао да остале земље прихвате да следе њен пример. За сада, ЕУ не тежи активно тој улози, али жели да ојача свој профил као поузданог и кредибилног партнера и да повећа „атрактивност“ за треће земље као наднационална организација која се руководи нормама. Уз блиску сарадњу ЕУ са другим земљама у контексту ЕПЗ, ЕУ као институција коју подржава већина њених држава чланица, доминира наративима о темама на агенди и тиме утиче на друге земље. Општи утисак је да би државе чланице ЕПЗ прихватиле да ЕУ преузме водећу улогу, ако је потребно предузети неке акције.

Да би се одговорило на прво питање овог рада: ЕПЗ се за сада не користи за јачање спољнополитичке улоге ЕУ, али је потребно да се прати како се ситуација развија и да ли ЕУ има политичку вољу и капацитет да у будућности преузме водећу улогу.

Можда је питање од веће забринутости то што ЕУ није остала верна нормативној основи када је ЕПЗ основана, већ је дала приоритет географским разматрањима. Могло би да се тврди да је, у контексту руске агресије, укључивање толиког броја европских земаља у ЕПЗ било неопходно, иако то показује промену спољног профила ЕУ. Истрајавање при првобитној идеји окупљања „демократских европских нација које поштују наше заједничке основне вредности“ (Macron (2022) послало би снажан сигнал земљама које теже чланству у ЕУ да су норме и вредности непроменљиви део чланства у Унији. У питању је кредибилитет ЕУ, али Унија до сада није схватила да је одржавање сопствене „нормативне моћи“, посебно у тешком међународном окружењу, њена најјача особина.

Имајући у виду да самитима доминирају безбедносна питања, проширење неће бити додато на дневни ред. Проширење је разматрано тек на самиту у Молдавији, углавном зато што је то кључно питање за

Молдавију и Украјину. Молдавска председница Маја Санду (Maia Sandu) поновила је жељу своје земље да се придружи ЕУ, док је Шарл Мишел (Charles Michel), који је тада био председник Европског савета, обећао да ће се позабавити питањем проширења на састанку лидера ЕУ крајем 2023. године. Ово сугерише да ЕУ има за циљ да проширење одвоји од ЕПЗ. Председница Европског парламента Роберта Мецола (Roberta Metsola) похвалила је Молдавију због брзине реформи, али је у то време упутила снажну поруку Западном Балкану, „залажући се за њихову ‘бржу, хитнију и дубљу европску интеграцију’“ (Anghel i Ernault 2023). Ипак, учешће земаља кандидата у ЕПЗ показује њихову посвећеност процесу приступања ЕУ. С друге стране, Молдавија и Украјина добиле су на билатералним састанцима значајну пажњу политичара ЕУ, док су земље Западног Балкана деловале као да су помало маргиналне. Ипак, земље Западног Балкана су укључене у процес ЕПЗ. Присутством на састанцима, Северна Македонија показује да се усклађује са спољном политиком ЕУ. Албански премијер Еди Рама искористио је самит ЕПЗ у Тирани да се представи као поуздан, конструктиван европски лидер, док у међувремену, председник Србије Александар Вучић покушава да улепша своју међународну репутацију. Иако могу да постоје неки индивидуални мотиви политичких лидера да присуствују састанцима ЕПЗ, земље кандидати, генерално гледано, учествују из политичких разлога: зато што одсуство на самитима није добар знак и зато што ЕПЗ пружа прилику за неговање билатералних односа. Учешћем у ЕПЗ, земље Западног Балкана истичу своју жељу да постану чланице ЕУ. Повратне информације од земаља кандидата за ЕУ и земаља попут Швајцарске и Ирске, кажу да је неформална структура ЕПЗ корисна у олакшавању широке размене на нивоу континента и састанака на билатералном нивоу. У одговору на друго питање овог рада, генерално, ЕПЗ је прихваћен од стране земаља Западног Балкана као корисна и практична платформа за редовно окупљање политичара, док се истовремено не очекује прави напредак у вези са проширењем ЕУ.

Укратко, ЕУ би могла, а у контексту тренутног међународног окружења ће и морати, да ојача своју спољнополитичку улогу. Међутим, овакав развој ситуације ће се одвијати на штету њене „нормативне моћи“. Може да дође и до ограниченог преноса вредности и норми ЕУ, али само када се оне прихвате на основу тога да су други партнери ЕПЗ уверени да су те норме, вредности и правила компатибилни са њиховим сопственим политикама и да су заправо корисни.

ЕПЗ не олакшава директно процесе проширења ЕУ када су у питању земље Западног Балкана, али се може претпоставити да пружа платформу за даљу размену, дискусије и размену стручности, што ће позитивно утицати на процес приступања. Молдавија и Украјина су део безбедносних разматрања ЕУ, тако да се из тих разлога одвијају интензивније размене са партнерима и представницима ЕУ и ове две земље. Остаје нејасно да ли ЕПЗ може да одржи сопствено постојање на основу неформалности или ће пре или касније бити усвојен формалнији приступ у којем ће ЕУ тада морати да добије водећу улогу.

This paper is the result of the conference entitled “Western Balkan’s European future. The role of non-EU states in shaping European Integration”, held on 11 October 2024 at Andrásy University Budapest. The conference was organised within the framework of the Changing Orders Research Programme, supported by the Swiss Contribution with the national co-financing of the Hungarian Government.

The views expressed are those of the author.

Bibliography/Библиографија

- Anghel, Suzana. 2022. “Outcome of the European Political Community and European Council meetings in Prague on 6-7 October 2022”. *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 11 October 2022. <https://epthinktank.eu/2022/10/11/outcome-of-the-european-political-community-and-european-council-meetings-in-prague-on-6-7-october-2022/>.
- Anghel, Suzana, and José Ernault. 2023. “Outcome of the European Political Community meeting in Bulboaca, Moldova, on 1 June 2023”. *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 7 June 2023. <https://epthinktank.eu/2023/06/07/outcome-of-the-european-political-community-meeting-in-bulboaca-moldova-on-1-june-2023/>.
- Berlin Process. 2025. “Berlin Process Meetings 2025”. <https://www.berlinprocess.de/#events>.
- Bieber, Florian. 2018. “The Rise (and Fall) of Balkan Stabilitocracies”. *Horizons* 10: 176–185.

- Börzel, Tanja A. 2010. *The Transformative Power of Europe Reloaded. The Limits of External Europeanization*. February 2010. https://userpage.fu-berlin.de/kfgeu/kfgwp/wpseries/WorkingPaperKFG_11.pdf.
- Börzel, Tanja A. 2011. *When Europeanization hits limited statehood. The Western Balkans as a Test Case for the Transformative Power of Europe*. September 2011. https://userpage.fu-berlin.de/kfgeu/kfgwp/wpseries/WorkingPaperKFG_30.pdf.
- Cabinet Office of the Prime Minister. 2022. “Hungary supports Moldova’s EU candidate status”. *Miniszterelnök* [Official site of the Prime Minister of Hungary, until 2022]. 16 June 2022. <https://2015-2022.miniszterelnok.hu/hungary-supports-moldovas-eu-candidate-status/>.
- [DDPS] Federal Department of Defence, Civil Protection and Sport. 2024. “President Amherd to represent Switzerland at fourth meeting of the European Political Community”. 15 July 2024. <https://www.vbs.admin.ch/en/nsb?id=101853>.
- Drachenberg, Ralf, and José René Ernauld. 2023. “Outcome of the meetings of EU leaders, 5-6 October 2023”. *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 10 October 2023. <https://epthinktank.eu/2023/10/10/outcome-of-the-meetings-of-eu-leaders-5-6-october-2023/>.
- Drachenberg, Ralf. 2025. “Outcome of the meetings of EU leaders, 1-2 October 2025”. *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 8 October 2025. <https://epthinktank.eu/2025/10/08/outcome-of-the-meetings-of-eu-leaders-1-2-october-2025/>.
- Emerson, Michael. 2022. *Will the European Political Community actually be useful?*. September 2022. https://cdn.ceps.eu/wp-content/uploads/2022/09/CEPS-Explainer-2022-03_EPC-possibilities.pdf.
- European Council. 2022a. “European Council meeting (23 and 24 June 2022) – Conclusions”. 24 June 2022. <https://www.consilium.europa.eu/media/57442/2022-06-2324-euco-conclusions-en.pdf>.
- European Council. 2022b. “Meeting of the European Political Community”. 6 October 2022. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2022/10/06/>.
- European Council. 2023a. “Meeting of the European Political Community, Main results”. 5 October 2023. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2023/10/05/>.

- European Council. 2023b. "Meeting of the European Political Community. Main results". 1 June 2023. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2023/06/01/>.
- European Council. 2024a. "Meeting of the European Political Community. Main results". 18 July 2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2024/07/18/>.
- European Council. 2024b. "Meeting of the European Political Community. Main results". 7 November 2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2024/11/07/>.
- European Council. 2025a. "Meeting of the European Political Community". 6 October 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/10/02/>.
- European Council. 2025b. "Meeting of the European Political Community. Main results". 16 May 2025. <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/2025/05/16/>.
- European Council. 2025c. "Brussels declaration". 17 December 2025. <https://www.consilium.europa.eu/media/tsya51ez/brussels-declaration-2025-en.pdf>.
- [FDFA] Federal Department of Foreign Affairs of the Swiss Confederation. 2025. "EPC Summit in Copenhagen: President Keller-Sutter meets Cypriot leader ahead of Council of EU presidency". 2 October 2025. <https://www.eda.admin.ch/countries/israel/en/home/news/news.html/content/eda/en/meta/news/2025/10/2/P4NJwpYkjMxsZ8RcW8pwK>.
- Giuashvili, Teona. 2023. *The European Political Community: A Forum in search of a role*. May 2023. <https://cadmus.eui.eu/server/api/core/bitstreams/dacdba06-af7e-5b98-97a3-38252e22feae/content>.
- Griessler, Christina. 2022. "Regionale Kooperation in Südosteuropa". *Bundeszentrale für Politische Bildung*. 6 April 2022. <https://www.bpb.de/themen/europa/suedosteuropa/338184/regionale-kooperation-in-suedosteuropa/>.
- [GOV UK] United Kingdom Prime Minister's Office. 2024. "PM's remarks at the opening plenary session of the European Political Community: 18 July 2024". 18 July 2024. <https://www.gov.uk/government/speeches/pms-remarks-at-the-opening-plenary-session-of-the-european-political-community-18-july-2024>.

- Honeycome-Foster, Matt. 2022. “Liz Truss to Europe: Stand firm against Vladimir Putin”. *Politico*. 5 October 2022. <https://www.politico.eu/article/liz-truss-to-europe-stand-firm-against-vladimir-putin/>.
- Kirste, Knut, and Hanns W Maull. 1996. “Zivilmacht und Rollentheorie”. *Zeitschrift für Internationale Beziehungen* 3 (2): 283–312.
- Kratochvíl, Petr, Petra Cibulková, and Michal Beník. 2011. “The EU as a ‘Framing Actor’: Reflections on Media Debates about EU Foreign Policy”. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 49 (2): 391–412.
- Lavenex, Sandra, and Frank Schimmelfennig. 2009. “EU rules beyond EU borders: theorizing external governance in European politics”. *Journal of European Public Policy* 16 (6): 791–821.
- Lavenex, Sandra. 2004. “EU external governance in ‘wider Europe’”. *Journal of European Public Policy* 11 (4): 680–700.
- Lonardo, Luigi. 2023. “The European Political Community. A Nebulous Answer to the Strategic Question of How to Unite Europe”. *Insight* 8 (2): 755–764.
- Lütz, Susanne, et al.. 2021. “Introduction”. In: *The European Union as a Global Actor*, edited by Susanne Lütz, Tobias Leeg, Daniel Otto and Vincent Woyames Dreher, 1–21. Cham: Springer.
- Macron, Emmanuel. 2022. “Speech by Emmanuel Macron at the closing ceremony of the Conference on the Future of Europe”. *Ambassade de France en Lettonie*. 9 May 2022. <https://lv.ambafrance.org/Speech-by-Emmanuel-Macron-at-the-closing-ceremony-of-the-Conference-on-the>
- Manners, Ian. 2002. “Normative Power Europe: A Contradiction in Terms?”. *JCMS: Journal of Common Market Studies* 40 (2): 235–258.
- March, James G. and Johan P. Olsen. 1998. “The Institutional Dynamics of International Political Orders”. *International Organization* 52 (4): 943–969.
- Marciacq, Florent. 2024. “Less is more: time to re-purpose The European Political Community?”. *The Progressive Post*. 15 July 2024. <https://feps-europe.eu/less-is-more-time-to-re-purpose-the-european-political-community/>.
- Maurice, Eric, and Tabea Schaumann. 2025. “Without reform, the European Political Community risks becoming irrelevant”. *European Policy Centre*. 15 May 2025. <https://www.epc.eu/publication/without-reform-the-european-political-community-risks-becoming-irrelevant/>.

- Mayer, Franz C. et al. 2022. *Enlarging and deepening: Giving substance to the European Political Community*. September 22. <https://www.bruegel.org/policy-brief/enlarging-and-deepening-giving-substance-european-political-community>.
- Mazur, Sylwia. 2023. "Evolution of the European Political Community in Times of the EU's 'Geopolitical Awakening'". *Croatian Yearbook of European Law and Policy* 19: 79–104.
- Moyer, Jason C. 2022. "Macron's 'European Political Community'. Risks Two-Tiered European Union". *Global Europe Program*. 3 October 2022. <https://www.wilsoncenter.org/article/macrons-european-political-community-risks-two-tiered-european-union>.
- Németh, Ferenc. 2023. "European Political Community: A New Strategic Framework on the Horizon?". *Foreign Policy Review* 1: 57–65. DOI: <https://doi.org/10.47706/KKIFPR.2023.1.57-65>.
- Nye, Joseph S. 1990. "Soft Power". *Foreign Policy* 80: 153–171.
- Orbán, Viktor. 2025. "Hungary does not and will not support Ukraine's membership in the European Union because it would bring the war into Europe and take the money of Hungarians out to Ukraine". *Miniszterelnök*. 4 November 2025. <https://miniszterelnok.hu/en/hungary-does-not-and-will-not-support-ukraines-membership-in-the-european-union-because-it-would-bring-the-war-into-europe-and-take-the-money-of-hungarians-out-to-ukraine/>.
- Papunen, Annastiina, and Rebecca Torpey. 2024. "Outcome of the meetings of EU leaders on 7-8 November 2024". *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 12 November 2024. <https://epthinktank.eu/2024/11/13/outcome-of-the-meetings-of-eu-leaders-on-7-8-november-2024/>.
- Parulova, Dato. 2024. "Georgia hits brakes on EU accession bid". *Politico*. 28 November 2024. <https://www.politico.eu/article/georgia-pause-eu-accession-bid-until-2028-irakli-kobakhidze/>.
- Petrović, Miloš, and Milan Veselica. 2024. "Evropska politička zajednica: između horizontalnog povezivanja i potrebe za dubljom integracijom na kontinentu". *Međunarodna politika* 75 (1190): 143–168. DOI: https://doi.org/10.18485/iipe_mp.2024.75.1190.6.
- Prodi, Romano. 2002. "A Wider Europe – A Proximity Policy as the key to stability 'Peace, Security and Stability International Dialogue and the Role of the EU'".

- Sixth ECSA-World Conference. Jean Monnet Project. Brussels, 5–6 December 2002". *European Commission*. 6 December 2002. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_02_619.
- Schimmelfennig, Frank. 2010. "Europeanisation Beyond the Member States". *Zeitschrift für Staats- und Europawissenschaft* 8 (3): 319–339.
- Stratulat, Corina. 2022. *The beginning of the European Political Community*. October 3. <https://www.epc.eu/publication/The-beginning-of-the-European-Political-Community-4b012c/>.
- [TEU] Consolidated version of the Treaty on European Union. 2012. *Official Journal of the European Union*, C326/13, October 26. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2bf140bf-a3f8-4ab2-b506-fd71826e6da6.0023.02/DOC_1&format=PDF.
- The National Herald*. 2025. "No Mitsotakis-Erdogan Meeting Scheduled in Copenhagen; Athens Sends a Clear Message on Ending Casus Belli". 28 September 2025. <https://www.thenationalherald.com/no-mitsotakis-erdogan-meeting-scheduled-in-copenhagen-athens-sends-a-clear-message-on-ending-casus-belli/>.
- The New Union Post*. 2025. "The European Political Community is just another tool for Edi Rama to promote his international image and narrative". 16 May 2025. <https://newunionpost.eu/2025/05/16/european-political-community-edi-rama/>.
- Torpey, Rebecca. 2024. "Outcome of the European Political Community meeting in Oxfordshire, United Kingdom, on 18 July 2024". *European Parliament – Directorate-General for Parliamentary Research Services*. 18 July 2024. <https://epthinktank.eu/2024/07/26/outcome-of-the-european-political-community-meeting-in-oxfordshire-united-kingdom-on-18-july-2024/>.

Appendix 1: Overview of EPC summits, agendas and side meetings

Meetings	States	Agenda	EU Side meetings
October 6, 2022 – Prague, Czech Republic	44	<ul style="list-style-type: none"> - Russia’s war in Ukraine, - Energy crisis (European Council 2022b). Roundtables on: <ul style="list-style-type: none"> - Peace and security, - Energy, climate, economy (Anghel 2022). 	<p>The EU Council President and the French President met with the President of Azerbaijan and the Prime Minister of Armenia.</p> <p>A civilian EU mission in Armenia alongside the border with Azerbaijan was agreed (European Council 2022b).</p> <p>Another planned meeting between Aleksandar Vučić and Vjosa Osmani (and Olaf Scholz and Emmanuel Macron) to revive the Belgrade-Pristina dialogue did not take place (Anghel 2022).</p>
June 1, 2023 – Bulboaca, Moldova	45	<ul style="list-style-type: none"> - Peace and security - Energy resilience - Stability and prosperity - Climate action - Interconnections in Europe - Enlargement was discussed, but was not on the official agenda (Anghel and Ernault 2023, European Council 2023a; 2023b).	<p>The EU Council President met with the President of Azerbaijan and the Prime Minister of Armenia.</p> <p>A meeting between Vučić and Osmani (and Macron, Scholz and Josep Borrell) was held (Anghel and Ernault 2023).</p>
October 5, 2023 – Granda, Spain	44	<ul style="list-style-type: none"> - Resilience, prosperous and geopolitical Europe (European Council 2023a) Three thematic clusters: <ul style="list-style-type: none"> - DigitalisationEnergy, environment and green transition - Multilateralism and geostrategy (Drachenberg and Ernault 2023).	<p>The President of the EU Council met with the Premier Minister of Armenia. The President of Azerbaijan did not attend the meeting hence no progress could be made on addressing their bilateral conflict.</p> <p>A planned meeting between Vučić and Osmani was cancelled owing to the latter’s refusal (Drachenberg and Ernault 2023).</p>

July 18, 2024 – Oxfordshire, Blenheim, UK	42	<ul style="list-style-type: none"> - Energy and connectivity - Security and democracy - Migration (European Council 2024a). Three roundtables <ul style="list-style-type: none"> - Migration - Energy - Defending and securing democracy (Torpey 2024).	Political leaders from Belgium, the UK, France, Germany, Romania, and Poland met with the President of Moldova to discuss their support for the country (Torpey 2024).
November 11, 2024 – Budapest, Hungary	42	<ul style="list-style-type: none"> - Security - Migration, irregular migration, and instrumentalisation of migration - Economic Security - Connectivity-related issues such as energy, transport, global trade (European Council 2024b). Morning session: <ul style="list-style-type: none"> - security challenges Breakout session on <ul style="list-style-type: none"> - migration and economic security (Papunen and Torpey 2024).	Meeting with the President of Moldova. (European Council 2024b) Meetings were held between the Presidents of Türkiye and of Cyprus, which were also attended by the Prime Ministers of Greece and of Albania (Papunen and Torpey 2024).
May 16, 2025 – Tirana, Albania	45	<ul style="list-style-type: none"> - Security and democratic resilience - Competitiveness and economic security - Mobility challenges, migration and youth employment (European Council 2025b).	The Presidents of the EU Council and of the Commission met with the Presidents of Armenia and Azerbaijan. The Presidents of the EU Council and of the Commission met with the President of Ukraine. The Presidents of the EU Council and of the Commission met with the President of Moldova (European Council 2025b).

October 2, 2025 – Denmark	43 (app.)	<ul style="list-style-type: none"> - Traditional and hybrid security threats - Economic security - Migration (European Council 2025a). Two central topics: <ul style="list-style-type: none"> - Strengthening Ukraine - A strong and secure Europe in the current geopolitical situation (Drachenberg 2025).	EU Foreign Affairs Trio* met with: <ul style="list-style-type: none"> - Armenia - Azerbaijan - Greenland - Moldova - Norway - Ukraine (European Council 2025a).
May 4, 2026 – Armenia		upcoming	
Autumn 2026 - Ireland		upcoming	
Spring 2027 - Switzerland		upcoming	

Sources: Author’s own compilation based on Anghel 2022, Anghel and Ernault 2023, Drachenberg and Ernault 2023, Drachenberg 2025, European Council 2025a, 2025b, 2024a, 2024b, 2023a, 2023b, 2022a, 2022b, Torpey 2024 and email correspondence with a representative of the Federal Department of Foreign Affairs of the Swiss Confederation, conducted on December 18, 2025.

*EU Foreign Affairs Trio: President of EU Council, President of EU Commission, EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy.

Додатак 1: Преглед самита, агенди и састанака на маргинама ЕПЗ

Састанци	Државе	Агенда	Састанци са стране ЕУ
6. октобар 2022. – Праг, Чешка Република	44	<ul style="list-style-type: none"> - Руски рат у Украјини, - Енергетска криза (European Council 2022b). Округли столови на тему: <ul style="list-style-type: none"> - Мир и безбедност, - Енергија, клима, економија (Anghel 2022). 	Председник Савета ЕУ и француски председник састали су се са председником Азербејџана и председником Владе Јерменије. Договорена је цивилна мисија ЕУ у Јерменији дуж границе са Азербејџаном. (European Council 2022b). Још један планирани састанак између Александра Вучића и Вјосе Османи (Aleksandar Vučić i Vjosa Osmani), као и Олафа Шолца и Емануела Макрона (Olaf Scholz i Emmanuel Macron) у циљу оживљавања дијалога између Београда и Приштине, није се одржао (Anghel 2022).
1. јун 2023. – Булбоака, Молдавија	45	<ul style="list-style-type: none"> - Мир и безбедност - Енергетска отпорност - Стабилност и просперитет - Акција у вези са климатским променама - Међусобне везе у Европи - Проширење је било разматрано, али није било на званичном дневном реду (Anghel i Ernault 2023, European Council 2023a; 2023b). 	Председник Савета ЕУ састао се са председником Азербејџана и премијером Јерменије. Одржан је састанак између Вучића и Османијеве, као и Макрона, Шолца и Жозепа Борелја (Macron, Scholz i Josep Borrell) (Anghel i Ernault 2023).
5. октобар 2023. – Гранада, Шпанија	44	<ul style="list-style-type: none"> - Отпорност, просперитетна и геополитичка Европа (European Council 2023a) Три тематске групе: <ul style="list-style-type: none"> - Дигитализација - Енергија, животна средина и зелена транзиција - Мултилатерализам и геостратегија (Drachenberg i Ernault 2023). 	Председник Савета ЕУ састао се са председником Владе Јерменије. Председник Азербејџана није присуствовао састанку, те стога није могао да буде постигнут напредак у решавању њиховог билатералног сукоба. Планирани састанак између Вучића и Османијеве је отказан је због одбијања Османијеве (Drachenberg i Ernault 2023).

18. јул 2024. – Оксфордшир, Бленхајм, УК	42	<ul style="list-style-type: none"> - Енергија и повезаност - Безбедност и демократија - Миграција (European Council 2024a). <p>Три округла стола</p> <ul style="list-style-type: none"> - Миграција - Енергија - Одбрана и осигуравање демократије (Torrey 2024). 	<p>Политички лидери из Белгије, Уједињеног Краљевства, Француске, Немачке, Румуније и Пољске, састали су се са председником Молдавије како би разговарали о подршци тој земљи (Torrey 2024).</p>
11. новембар 2024. – Будимпешта, Мађарска	42	<ul style="list-style-type: none"> - Безбедност - Миграције, илегалне миграције и инструментализација миграција - Економска безбедност - Питања везана за повезивање као што су енергија, транспорт, глобална трговина (European Council 2024b). <p>Јутарња сесија:</p> <ul style="list-style-type: none"> - безбедносни изазови <p>Заседна сесија на теме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - миграције и економска безбедност (Rapunen i Torrey 2024). 	<p>Састанак са председником Молдавије. (European Council 2024b)</p> <p>Одржани су састанци између председника Турске и Кипра, којима су присуствовали и председници влада Грчке и Албаније (Rapunen i Torrey 2024).</p>
16. мај 2025. – Тирана, Албанија	45	<ul style="list-style-type: none"> - Безбедност и демократска отпорност - Конкуренција и економска безбедност - Изазови мобилности, миграције и запошљавање младих (European Council 2025b). 	<p>Председници Савета ЕУ и Комисије састали су се са председницима Јерменије и Азербејџана.</p> <p>Председници Савета ЕУ и Комисије састали су се са председником Украјине.</p> <p>Председници Савета ЕУ и Комисије састали су се са председником Молдавије (European Council 2025b).</p>

2. октобар 2025. – Данска	око 43	- Традиционалне и хибридне безбедносне претње - Економска сигурност - Миграција (European Council 2025a). Две централне теме: - Јачање Украјине - Јака и безбедна Европа у тренутној геополитичкој ситуацији (Drachenberg 2025).	Спољнополитичка тројка ЕУ* састала се са представницима: - Јерменије - Азербејџана - Гренланда - Молдавије - Норвешке - Украјине (European Council 2025a).
4. мај 2026. – Јерменија		предстојећи	
Јесен 2026. – Ирска		предстојећи	
Пролеће 2027. – Швајцарска		предстојећи	

Извори: Компилација ауторке рада заснована је на подацима (Anghel 2022, Anghel i Ernault 2023, Drachenberg i Ernault 2023, Drachenberg 2025, European Council 2025a, 2025b, 2024a, 2024b, 2023a, 2023b, 2022a, 2022b, Torrey 2024) и на преписци путем електронске поште са представником Савезног министарства спољних послова Швајцарске Конфедерације, која је вођена 18. децембра 2025. године.

* Спољнополитичка тројка ЕУ: председник Савета ЕУ, председница Европске комисије, високи представник ЕУ за спољне послове и безбедносну политику.